

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Milan Kvašínský

Fenomén tetování – tělo jako sociokulturní a výtvarný dokument

The phenomenon of tattooing – the body as a sociocultural document

Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Jan Šmíd, PhD.

Studijní program: Vychovatelství

2011

Děkuji panu PhDr. Janu Šmídovi, PhD za progresivní konzultace a odborné vedení bakalářské práce.

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci napsal samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů. Souhlasím se zapůjčováním práce a jejím zveřejňováním.

V Černilově dne 31.března 2011

Milan Kvašinský

ANOTACE

Kvašínský Milan: Fenomé n tetování – tě lo jako sociokulturní dokume nt

/Bakalářská práce/ Praha 2011 – Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství, 45 normo s.

zaměření práce: teoretická studie

předmět: výtvarné vyjádření prostřednictvím tetuáže

cíl: představit tetování jako systém ve výtvarném umění ve všech jeho souvislostech

přínos, poznatky: zaměření se na tetování – historické, aktuální, etnografické a sociálně kulturní, výtvarné a mediální aspekty.

klíčová slova: tetování, historie, motiv, symbolika, rituál, multikulturní svět, estetika, fenomén, tradice, identita, etnografie

Práce pojednává o fenoménu tetování a jeho aktuální i historické prezentaci, prostřednictvím současné vizuální kultury. Popisuje nejen důvody vzniku tohoto fenoménu v kultuře minulosti, ale také důsledky pro sociální vnímání „tetovaného“ a vysvětluje možné klady i zápory takového zdobení. Práce zmiňuje také rituální a společensko-kulturní aspekty tetování s důrazem na jejich estetickou a výtvarnou funkci a významy sdělení a etnografické sociální odlišnosti.

V odborné terminologii text pojedná o technikách tetuáže a principech znázorňování, včetně témat, motivů a symboliky. V lokální terénní výzkumné sondě představují vzorník a pohnutky k tetování. Přílohy jsou koncipovány jako schématický vzorník typů a vzorů tetování formou autorského fotografického cyklu.

ABSTRACT

Milan Kvašínský: The phenomenon of tattooing – the body as a sociocultural document

/Bachelor thesis/ Prague 2011 – Charles University in Prague, Faculty of Education, Institute for the Professional Development of Educational Workers, 45 normo s.

Focus of the thesis: theoretical study

Subject: artistic expression via tattooing

Objective: present tattooing as a system in art in all its contexts

Contribution, knowledge: focus on tattooing – historic, current, ethnographic and sociocultural, artistic, and media aspects.

Key words: tattooing, history, motif, symbolism, ritual, multicultural world, aesthetics, phenomenon, tradition, identity, ethnography

This thesis deals with the phenomenon of tattooing and its current and historical presentation via contemporary visual culture. It describes not only the reasons for the origin of this phenomenon in the culture of the past, but also the consequences of the social perception of someone who is “tattooed” and it explains the potential pros and cons of this kind of ornamentation. This thesis also examines the ritual and sociocultural aspects of tattooing with an emphasis on its aesthetics and artistic function and the meanings of its message and ethnographic social differences.

The text, in expert terminology, explains tattooing techniques and the principles of illustration, including subjects, motifs and symbolism. The local field research presents tattoo samples and motivations for getting a tattoo. The annexes consist of a schematic sampler of types and samples of tattoos in the form of a series of photographs by the author.

Obsah

Anotace

Abstract

Úvod	7-9
1. Historie	
1.1 Nejstarší nález tetuáže.....	10-13
1.2 Historické nálezy tetuáže.....	14-17
2. Psychologie a psychiatrie v souvislosti s tetuáží	
2.1 Motivace.....	18-19
2.2 Sexuologie.....	19
2.3 Funkce a symbolika.....	20-26
3. Motivy, prostředky a techniky tetuáže	
3.1 Motivy tetování.....	27-40
3.2 Prostředky tetování.....	41-43
3.3 Tetovací postup.....	44-54
4. Výtvarná výchova a tetování	
4.1 Tetování ve výtvarné výchově	55-59
4.2 Vliv médií na subkulturu tetuáže	60-61
Závěr	62
Použité a inspirativní zdroje	63-68

ÚVOD

Lidská kůže je nejhodnotnějším uměleckým plátnem na světě. A pro krásu a umění se musí trpět.

„A pak,“ pokračovala Emma Fleetová, „pak si přinesl lahvičku různých inkoustů, krabice se šablonami a svítivě stříbrnými jehlami na tetování.“

„Jehlami na tetování?“ Lékař se zvrátil do židle. „On ... vás tetoval?“

„Ano, tetoval mě.“ „Willy byl umělec, který se zabývá tetováním?“ „Byl, vlastně je umělec. Shodou okolností forma, jíž se jeho umění projevuje, je tetování.“ „A vy,“ říkal doktor zvolna, „jste byla plátnem, které hledal celé své mládí?“ „Byla jsem plátnem, které hledal celý svůj život.....“ (Rychlík, 2005, str. 5)

Jedna z mnoha definic, které jsou pro tetování užívány: Stálá neodstranitelná kresba či ornament, vytvořený na lidském těle vpravením barev pod kůži nositele. (Pigmentace kůže nebo sliznice, která vzniká poraněním nebo úmyslným vpravením barviva do kůže).

Tetování je v mnoha cizích jazycích podobné. Česky tetování, slovensky tetovanie, rusky tatujrovka, francouzsky tatouage, polsky tatáž, italsky tatuaggio, španělsky tatuaje, portugalsky tatuagem, finsky tatuointi, švédsky tatuering, dánsky a norský tatovering, litevsky tatuiruote, holandsky a vlámsky tatoeage, maďarsky tetovalas, slovinsky a chorvatsky tetoviranje. Jako jeden z mála národů má vlastní název pro tetování japonština irezumi, horimono, šisei a také havajština používá pro tetování výraz kakau.

Slovo tetování vzniklo ze dvou slov odlišného původu. Prvním z nich je polynéské „tattoo“, které se překládá jako „klepat“. Druhé uvádí anály z tahitského slova „tatu“ znamenající „něco označit“. Dalším vývojem z těchto dvou slov vzniklo anglické slovo „tattoo“. Tetování označuje trvalé a barevné prorývání kůže. Nabízí mnoho

asociací, závislých na tom, kdo o tetování přemýšlí. Málokteré zdobení nebo módní trend je tak rozporuplný, aby na jedné straně vzbuzoval bezmezné nadšení a na straně druhé znechucený odpor. Tato pradávná forma úpravy kůže, má v sobě stále něco mysteriózního, něco, co stojí proti onomu běžnému stavu a dokonalému přírodnímu výtvaru, jakým člověk je. Během mnoha minulých let se ženy oblékaly a zdobily, aby se líbily mužům, kdežto muži se zdobili tetuáží na těle i obličeji a užívali oděv k tomu, aby zastrašili své nepřátele.

Ženy používají ve většině případů tetování menších rozměrů a jemných tvarů a motivů, jako dekoraci či doplněk, zatímco muži většinou volí tetování větších rozměrů, nápaditějších tvarů a divočejších výjevů.

Co se týče volby umístění tetování, ženy volí spíše méně viditelná místa, a menší velikost tetování, které je možné kdykoli zakrýt vhodným doplňkem k oděvu. Nebo jsou to diskrétní-intimní místa přístupná jen pro oči vyvolených. U mužů jsou tetována místa přístupná, hodně viditelná tak, aby mohla být obdivována.

Co vlastně stojí za obecnou touhou „tetování a barvení“ či jiné zdobení svého těla, prvotního majetku každého z nás? Je to touha zalíbit se druhým a k tomu účelu „se vylepšit“, něčím se odlišit. Tetuáž je možná jedním z typických argumentů, kterým se lidský rod odlišuje od zvířecích předků. Desmond Morris v populárním textu o Nahé opici, jíž označuje příslušníky rodu Homo, popisuje tetuáž jako zkrášlování těla k účelům sexuálním, útočným nebo společenským, u nahé opice rozšířený jev, ...

Tyto kosmetické změny, úpravy a zdobení nicméně neslouží pouze účelům estetickým, ale i účelům magickým, hygienickým, rituálním, rozlišujícím kmenovou příslušnost, ovlivňujícím sexuální přitažlivost. U některých kmenů dívky tetováním dávaly najevo, že jsou vdané.

Jedním z mnoha důvodů, proč se lidé krášlí, je samozřejmě touha po krásném, zajímavém, ušlechtilém a esteticky dokonalém zjevu. Určení krásného je třeba relativizovat, neboť teze subjektivisticky orientované estetiky tvrdí, že vše se může stát objektem estetického zájmu. I ošklivost se dá kategorizovat. Všechna etnika světa se

o svá těla, křehké skořápky pozemské existence, pečlivě starají, myjí si kůži, potírají si ji různou směsí olejů a tuků.

Již pravěcí lidé zvýrazňovali své rysy použitím líčidel a barev, o čemž svědčí nálezy břidlicových nádob od barev i kostěné nálezy. K čemu jinému, než k malování tváří a těla by mohla sloužit přírodní barviva – černá, žlutá, červená, jejichž kusy nalézáme v hrobech. Barvy se roztíraly na kamenných destičkách – paletách. Tehdy se lidé malovali všude, je to zjištěno v oblasti evropské i africké. Důkazem je nález práškového barviva v tubě – v dutině tenké kosti, což je nejstarší pudřenka.

Člověk se odedávna toužil vymanit ze své přirozenosti, překonat přírodu a její omezení. Zdobení mu tak dává pocit jinakosti, zvláštnosti a osvobození, pocit vítězství kultury nad přírodou a také změnu předem daného stavu. Jevy kulturní jsou ve většině světových společenství stavěny nad záležitosti bližší přírodě. Kultura bývá častěji chápána jako věc čistě mužská, neboť žena je svou fyziologií, sociální rolí a psychikou více zahrnována do přírody. Setrvává na své přirozené úrovni. K touze po krásném těle a snaze o překonání přírody se přičleňuje ještě složka třetí, což je složka magická. V etnologii je magie chápána jako provádění rituálního aktu k dosažení praktických a účelových výsledků. Magie je pro ty, kteří v ní věří. Věřící člověk skutečně věří v ochrannou, léčebnou či preventivní funkci svého tetování, jak je ukázáno na spojení tetování s léčitelstvím a šamanismem. Tetuáž může být provázána s totemickými motivy na žádost božstev, nadpřirozených sil, atd.

Při krášlení lidského těla vždy hrál roli některý z výše uvedených aspektů, který bodyartu propůjčuje výsadní úlohu v životě všech společností.

„Praxe zdobení kůže je tak stará jako lidstvo samo. Možná to byly vůbec první pokusy o uvědomění si sebe sama, které člověka odlišovaly od království zvířat.“

(Rychlík, 2005, str. 22)

Příloha práce, která je v zadání bakalářské práce definována jako separátní součást, byla v průběhu řešení práce implantována do samotného textu.

1. Historie

1.1 Nejstarší nález tetuáže

Při pátrání po nejranějších kořenech a známkách trvalého zdobení těla lze zajít až do doby 5300 let před naším letopočtem, kdy žil ledový muž ÖTZI. Do září roku 1991 se odhadovalo maximální stáří s omezením na hypotézy, zmiňující vzdálená časová údobí minulosti. Oxfordský antropolog a historik Wilfrid Dyson Hambly v roce 1925 předpokládal, že výzkum historie tetuáže přivede zájemce daleko za hranici 6000 let. Mnoho dřívějších archeologů přispělo domněnkami, že některé doložené nálezy zářezů na lebkách či kostech mohou naznačovat hloubkové jizvení s doprovodným tetováním před 14 000 lety. Na tetování ukazují některé ženské sošky (Věstonická Venuše), ale bezpečně to nemůžeme potvrdit, může tu totiž jít o malování. Prvotní tetování sice kvůli omezené trvanlivosti lidské kůže zůstane tajemstvím. Obrat přináší nález ÖTZIHO německými turisty v Ötzském údolí v rakouských Alpách. Zmrzlá mrtvola pravěkého muže, nám dává jasno o nejstarším prokazatelném nálezu tetuáže - nositelem byl ÖTZI, 5100 až 5350 let starý „Ledový muž“, jehož v horách zastihla silná sněžná bouře. Náhodní nálezci a příznivé povětrnostní a klimatické podmínky ve výšce 3200 metrů nad mořem přinesli fenomenální objev, možná největší pro tento vědní obor vůbec. Z sněho-ledového hrobu, kde nerušeně mumie spočívala několik tisíc let, se vynořila na svět takřka nepoškozená a umožnila bezpočet nedocenitelných poznatků. O tělo ÖTZIHO, jak mu media začala říkat, se zajímaly stovky světových odborníků.

Platné vědecké označení nálezu zní „ mladoneolitická mumie z ledovce na Hauslabově sedle, obce Schnals, Tridentsko-Horní Adiže, provincie Bolzano, Itálie“, neboť mumie byla nalezena pouze 92 metrů od italsko-rakouské hranice. Nemá smysl zdůrazňovat význam dobře konzervovaného těla (se zachovalými zbytky oblečení a výbavou) pro anatomy, archeology, genetiky a antropology. Hlavní význam klademe na unikátní tetování, jež bylo zprvu považováno za popáleniny a stopy po bičování. Po vyproštění z ledu byl muž převezen k dalšímu zkoumání na univerzitu do Innsbrucku, katedru anatomie a antropologie. V první etapě se tzv. Similaunský muž dočkal několika prohlídek a také radiokarbonové analýzy. Mumie ležela v proláklíně

zakryté ledovcem asi 5300 let, dokud krycí vrstva sněhu a ledu neustoupila. Šlo o asi dvacetipětiletého až čtyřicetiletého muže, s tmavší pokožkou a vysokého 158 centimetrů. Mrtvola váží 54 kilogramů, zuby má značně opotřebované, vousy oholené a vlasy krátce před smrtí ostříhané. V pravém ušním lalůčku má žlutohnědá mumie prohlubeň, jež nám dává předpoklad o usazení ozdobného kamenu – naušnici. Dalším, pro nás důležitým doplňkem bylo tetování, které však rozhodně nebylo jen tak na okrasu. Umrlcovo tetování popisuje profesor Konrad Spinder, školený lékař, anatom i archeolog. „Kůže mumie byla částečně ztmavlá, takže tetování se dalo jen obtížně objevit“.

Celkem bylo nalezeno čtrnáct skupin znamení v podobě jedné až sedmi čárek a dvou křížů: dva paralelní kroužky kolem levého zápěstí, čtyři svazky čárek vlevo od bederní páteře, jedna skupina čárek vpravo od bederní páteře, ornament ve tvaru kříže na vnitřní straně pravého kolena, tři skupiny čárek na levém lýtku, malý ornament ve tvaru kříže vlevo vedle levé Achillovy šlachy, skupina čárek na pravém chodidle, skupina čárek vedle pravého vnějšího kotníku a skupina čárek nad pravým vnitřním kotníkem. Vědci z oboru lékařství se dosud nedokázali rozhodnout, zda u proužků na levém zápěstí jde o tetování, nebo o následek pevného ovázání.

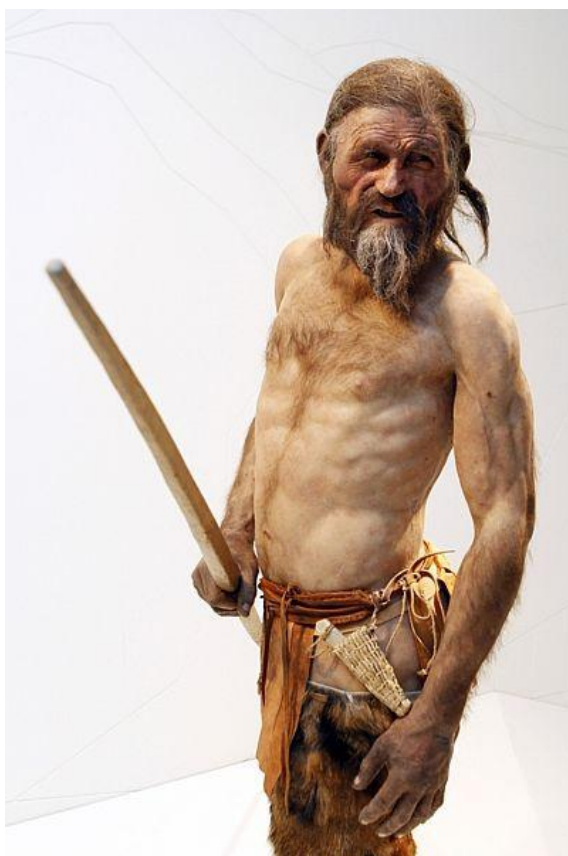
Převážná většina kolmých čárek není delší než tři centimetry. Další tetuáže mohly být i na místech, kde kůže zcela chybí nebo na místech příliš tmavých. Vzorky kůže z oblasti barvení zkoumala pracovní skupina z Dermatologického ústavu v Rotterdamu a vzorky tkáně pod mikroskopem ukázaly, že technika tetování se v mladší době kamenné velmi podobá metodám dnešním. Z etnologie je známo, že se kůže obvykle napíchne, rozřízne nebo rozškrábne velmi jemným, špičatým nástrojem a do vzniklých ran se vtírá barvivo.

Nejčastějším pigmentem bývá prášek z dřevěného uhlí smíchaný se slinami nebo sladkou vodou. Z takové směsi získáme pověstný modrý pigment tetování. Tým odborníků došel k závěru, že i u ÖTZIHO tetování bylo nejspíše užito rozdrceného dřevěného uhlí. U všech tetuází až na jednu zádivou nelze vyloučit, že si je pravěký lovec zhotovil sám, kostěným šídlem z kapsičky na opasku, které mělo i v době nálezů stále ostrý hrot. Taková forma sebumutilace je v etnografii ojedinělá. Spíše se domnívají, že se na tetování podílela další osoba (léčitel, šaman, kouzelník).

Další zkoumání a pozorování zachovalého těla ukázala obdivuhodnou shodu s terapeutickým tetováním, praktikovaným ještě v dnešní době u některých přírodních národů. Tyto ornamenty mohly být léčitelské a možná měly za cíl zmírnit bolest starých ran a osteoartritidu, kterou nám ukázal rentgenový snímek krční páteře, kříže a pravé kyčle. Léčebně-preventivní užití vpichů tedy náleží patrně k nejstarším funkcím tetuáže. Kdyby se dnes přišel ÖTZI s rentgenovými snímky léčit, byla by akupunkturální léčba z osmdesáti procent shodná s použitou tetuáží. Pravděpodobně pravěký léčitel vtíral pigment do vpichů proto, aby dosáhl dlouhodobého dráždění příslušného bodu. Odborníci ze tří akupunkturálních společností potvrdili, že devět tetuáží bylo umístěno zcela přesně nebo s maximální odchylkou šesti milimetrů od tradičně propichovaných míst. Další dvě tetuáže jsou umístěny do průsečíků, nedaleko akupunkturálních bodů. Jedno tetování je lokální. Tři tetuáže jsou v rozmezí šesti až třinácti milimetrů od nejbližšího akupunkturálního bodu. Léčení prováděné ostrým úlomkem kosti spojené s tetuáží měla mít velmi pravděpodobně terapeutický dopad. Kromě bolestivých míst měl ÖTZI tetovační akupunkturu i v oblasti celkově posilující organismus. Jisté je však jedno, že k dnešnímu dni je mumie prvním přímým důkazem dávného tetování, které prodělalo za pět tisíc let velkou pouť od rituálních významů až ke šperkům celebrit. Pro ilustraci přikládám obrázky ÖTZIHO č. 1, 2 a pomník ÖTZIMU obrázek č. 3

Obrázek č. 1

Obrázek č. 2

Obrázek č. 3

1.2 Historické nálezy tetuáže

Až do roku 1991 byly za nejstarší dochovaná tetování považovány barevné ornamenty na kůži egyptské kněžky Hathor, jejíž mumii lze zařadit do Střední říše (2040-1780 před Kristem). Muž z ledovce je ovšem podstatně starší, takže tetuáž na jeho těle se rázem stává nejstarší tetuáží lidského těla. Mezi další známé ostatky z dávnověku, jež nesou na těle modré stopy po kérování, jsou egyptské tanečnice z Dér el-Bahrí, ostatky z Núbie, nádherná práce ve zvěrném stylu z druhého kurhanu v Pazyryku, zachovalá „princezna z Ukoku“, či „Bojovník“ z té samé oblasti. Dále se tetuáže objevovaly v Řecku, Persii, na Krétě a Arábii. Na každém z těchto míst se vyvíjela a to jak do účelu, tak co se týče vzorů. Řekové je používali jako komunikaci mezi špióny, kteří se tak mohli navzájem identifikovat a zjistit své postavení v žebříčku. Římané naopak trvale značili zločince a otroky. Lidé z rodu Ainu pocházející ze západní Asie tetováním prokazovali své společenské postavení. Tetované dívky tak dávaly na vědomí, že jsou vdané. Odtud se tetování dostalo až do Japonska, kde se vyvinulo v náboženský a obřadní rituál. Z Polynésie se zas rozšířilo až na Nový Zéland. Nejznámější a dodnes používané tetování tváře je zvané Moko. Dokonce velmi izolovaně žijící kmeny na Aljašce znaly a používaly tetování, z jehož stylu je znatelné, že pochází právě od výše zmíněných Ainu.

V západním světě, konkrétně v Evropě, se Britové nechávali tetovat při ceremoniích. Dánové a Saxoni si do kůže nechávali zvěčnit erby svých rodů. V roce 787 AD papež Hadrián tetování zakázal. Na ostrovech však nadále toto umění vzkvétalo a to až do roku 1066, kdy proběhla normanská invaze vedená Vilémem Dobyvatelem. Normané tetováním pohrdali a to postupně začalo mizet, což nakonec trvalo téměř pět století.

Zatímco na západě prožívalo tetování úpadek, svého vrcholu dosahovalo v Japonsku. Nejprve i tady bylo označením trestanců. Později bylo znakem určité vzpoury. V 18. století mohla jen šlechta nosit šaty zdobené ornamenty. Střední třída zvolila jako formu protestu velmi komplikovaná a propracovaná tetování, která pokrývala celé tělo. Bohužel později bylo tetování spojeno s "Yakuzou", japonskou zločineckou organizací a k lidem, kteří měli rozsáhlejší tetování, bylo přistupováno s nedůvěrou.

Ke znovuoobjevení tetování na západě došlo v 17. století, kdy námořník a objevitel William Dampier ze svých cest přivezl do Londýna polynésana známého jako "Pomalovaný princ", toho poté vystavoval veřejnosti a představil jako "atrakci". V Londýně vyvolal nadšení a již brzy si horní třída nechávala dělat malá tetování na diskrétních místech. Tetování se tak stalo módním výstřelkem. Procedura byla velmi bolestivá, inkoust byl pod kůži vpravován jednotlivými vpichy jehlou. V r. 1891 byl Samuelem O'Reillym patentován první elektrický tetovací strojek. Pracoval na stejné bázi jako Edisonovo elektrické pero. Tetování tak mohlo být uděláno rychleji a s menší bolestivostí. V dnešní době tetování prožívá jakési znovuzrození, je na něj pohlíženo jako na druh umění a pryč jsou doby, kdy bylo spojováno s cirkusem či vězením.

V roce 1521 proběhla kolem Markéz slavná Magalhaesova expedice, ale souostroví znovuoobjevil až roku 1595 španěl A. Mendaña de Neyra, plující z Peru a hledající bájnou říši krále Šalamouna. Na delší dobu se k markézským břehům další Evropan nepodíval. Až v roce 1774 sem zavítal James Cook, který v lodním deníku uvádí, že obyvatelé těchto ostrovů jsou úhrnem vzato nejhezčí plemeno, jaké v tomto moři žije. Podobnost jazyka, s kterým se mluví na Otaheite na Společných ostrovech, ukazuje na týž národ. Muži jsou rozpíchaní nebo podivně tetovaní od hlavy až k patě. Obrazce však mají různé, pravděpodobně kvůli rodové příslušnosti. Toto tetování způsobuje, že se zdají být tmaví. Ale ženy, které mají tetuáže na těle v menší míře než muži, a děti, které nemají vůbec tetuáže, jsou světlé.

Roku 1804 připlul do těchto míst ruský cestovatel I. F. Kruzenštern, který zde našel dva bělochy, kteří zde žili. Oba muži byli tetuáží vyzdobeni po celém těle domorodým způsobem. V této výpravě byl němec G. H. Langsdorf v ruských službách, který vydal ilustrovanou knihu, ve které pečlivě charakterizoval markézské tetuáže a popsal samotný proces tetování – rituál. V prvním roce se dělá základní práce na hlavních vzorech pokrývající prsa, paže, záda a stehna. První vpichy se musí zcela zahojit a strupy vyloupat, jinak se nedá pokračovat v tetuáži. První sezení trvá obvykle tři až čtyři týdny. Když se začne se zdobením, další dodatky jsou přidávány v odstupech tři až šesti měsíců, po dobu třiceti až čtyřiceti let, než je celé dílo hotové. Autor knihy dále uvádí, že markézané dovedli tetování k úplné dokonalosti. Ženy zde měly potetované pouze nohy a paže.

Jednotlivé figury měly své vlastní názvy. Přesné umístění určovala tradice. Tetuáže se prováděly hřebínky, (což se dochovalo až do dnes), se třemi až dvaceti jehličkami, na které se klepalo dřevěnou hůlkou. Pigmentační látka byl popel z ořechů smíšený se sladkou vodou a olejem. Markézské tetuáže velkou měrou ovlivnily i další kultury světa. Tetuáží celého těla i vytetovaný pruh naznačují příbuznost s Markézany. V průběhu 19. století však bylo příležitostí k tetování méně a méně. Na ostrovy byly dovezeny nemoci, čímž byl markézský lid oslaben. Ornamenty mívaly v dávných dobách přesný důvod a význam, ale s mizející markézskou kulturou se jejich smysl vytratil.

Další významnou kulturou co se týče tetuáže byla Polynésie s jejími ostrovy Touga (Přátelské ostrovy) a Samoa (Plavecké ostrovy). Samojské ostrovy, kterým budeme věnovat kvůli tetuáži větší pozornost, byly Evropany prvně navštíveny až roku 1722, a to Nizozemci se dvěma koráby, krátce po objevení Velikonočního ostrova. Žili zde dlouhouší lidé, jimž prý tetování v podobě fauny a flóry přinesli duchové. Lidé jsou zde v řeči přátelští, zdvořilí ve svých mravech bez náznaků divoštství. Nemaľují se, tak jako jiní domorodci z jiných ostrovů, ale na nohou nosí umělecky utkané hedvábné punčochy nebo pumpky ke kolenům. Kdyby mělo osazenstvo korábů více času a příležitostí se s domorodci poznat, zjistili by, že se nejednalo o oděv, nýbrž šlo o tmavé permanentní zdobení těla – tetování.

Další zastávku měl na těchto ostrovech roku 1768 A. de Bougainville se svou výpravou. Z poznámek v lodním deníku se dozvídáme o krásných kánoích a tuze se podívoval zvyku natírání si nohou od stehů dolů až po kolena tmavomodrou barvou. Až posléze a to roku 1787 to potvrdila výprava Jeana – Françoise de La Pérouseho, který zde zakotvil a do lodního deníku si poznamenal: „Mužové mají svá stehna pomalovaná nebo potetovaná takovým způsobem, že by jeden nabyl dojmu, že jsou oblečení, ačkoliv na sobě nic nemají“.

V roce 1830 se na ostrovy připlavili i londýnští misionáři, kteří sem přišli napravovat divošské zlořády a neplechty, mezi které patřila i tetuáž. Pro obyvatele Samoy byla tetuáž přechodovým rituálem z dětství do dospělosti. Nepotetovaný mladý Samojec by byl dítětem do konce života a nemohl by se oženit, dělal by podřadné práce.

Takový mladý muž, který by se tetuáží vyhýbal, by byl zbabělcem, jemuž by se ženy vysmívaly.

U Samoánců se vedou různé mýty o tetování:

Jeden z nich je, že dvě sestry plavaly z Fidži, kde se tetovaly pouze ženy, zpět na Samou, a když doplávaly nazpět, třásl se zimou, byly vyčerpané a drkotajícími zuby převrátily poselství: „Když muži dorostou, tetuj je!“

Jiný mýtus vypráví o dobrodruhovi, který dovednost zdobení těla přinesl z říše duchů. Díky němu prý Samoánci poznali jehličky a kladívka na zdobení svých těl.

Tradiční samojské tetování se nazývá „pea“. Klasická tetuáž se táhne od výše boků po kolena a vzadu vystupuje tak vysoko, aby je bylo vidět jako černý pás nad okrajem lavy-lavy (ovázaná látka kolem beder). O něco níž, v oblasti křížové, přechází v obrácený trojúhelník vrcholem dolů, a ten zas v druhý pruh, z něhož vylétávají do stran paprsky, které končí na břiše nad pánevní kostí. Nad lůnem se někdy tetuje několik ozdobných rovnoběžných proužků a kolem pupíku nevelký čtverec. Stehna zdobí rozsáhlá tetuáž s ornamenty v podobě trojúhelníků nebo stuh. Z pohledu zezadu takové tetování na první pohled vypadá jako krátké krajkové kalhoty. Bolestivost takto rozsáhlého tetování musela být opravdu značná. Musela se dodržovat sekvence tetuáže – od shora dolů. K ornamentům byla přidána i tatérova vlastní invence. Tetuáž se týkala celého těla i genitálií, což byla extrémně náročná část operace. Tetování rozhodně nebylo levnou záležitostí a přinášelo též zdravotní rizika. Před vynalezením antibiotik zaplatil nejeden Samojec i cenu nejvyšší – životem.

Pro ilustraci přikládám obrázek č. 4.

Obrázek č. 4

2. Psychologie a psychiatrie v souvislosti s tetuáží

2.1 Motivace tetuáže

Zájem o tetované projeví psychologové, psychiatři a psychoanalytici, kteří hledali motivaci tetovaných. Hodně záleží na sexuální symbolice tetovacího procesu. Jsou zde dlouhé ostré jehly. Je zde též tekutina zanášená do narušené kůže. Jsou zde i dva účastníci aktu, jeden aktivní-tatér a jeden pasivní-tetovaný. A je zde i zvláštní propojení rozkoše a bolesti.

Odborníky na lidskou duši bolestivost fascinovala. Z propichování kůže byly vyvozovány dalekosáhlé závěry. Vyznačem Freuda byl také W. Bromberg, jenž odhaloval patologické motivy tetovaných. Analyzoval nejčastější výjevy a z nich odvozoval tíhnutí k agresivitě a sadismu, sebepoškozování, narcismu, incestní touhy, latentní homosexualitu. V jednom textu si povzdychl, že není snadné psychologicky nakládat s vytetovanými Mickey Mouse.

O tetuáž patologických delikventů měla zájem i československá psychologie, která charakterizovala tetované jako zatížené jistou mírou psychologickými tendencemi, např. exhibicionismem, masochismem, osobnosti nevyrovnané, emočně labilní, s velmi nízkými volnými složkami osobnosti, které se projevují v zkratkovitém a impulzivním jednání, s nedostatečně vyvinutými charakterovými rysy, zejména pochybeného poměru k práci, ke kolektivu, ke společnému majetku. V posledních dvou dekadách prošlo tetování určitými proměnami. Původní dělení na delikventní a nedelikventní dnes nahradilo dělení na amatérské (vězení, vojenské, pubescentní), a profesionální. Dnes může tetuáž být pro odborníky diagnostickým vodítkem při posuzování osobnostních charakteristik (psychotismus, nepotismus, extroverze). Při laickém pohledu nepřipisujeme tetování nějaký význam.

Tetování uspokojuje jisté složky osobnosti. Zdobením se jedinec přizpůsobuje a vypořádává se sebou samým i s okolím. Tetuáž dodává pocit jedinečnosti a odlišnosti. Sdělujeme tím: „Já jsem unikát“. Volba tetuáže mnohdy dává smysl, pocit atraktivity a vyjádření stavu, jak se dotyčný cítí. Tetování bývá často projevem vzdoru, svobody, touze po uznání, vzbuzení zájmu u druhých, může fungovat jako jistý druh masky.

Nelze pominout ani fakt, že tetuáž může přispívat k léčebnému efektu ve vztahu k rovnováze, sebevědomí a vyrovnanosti jedince. Způsob, jakým tetuáž dotváří tělesné proporce, tak dotváří i duševní dispozice. Celá osobnost člověka hledá co nejlepší soulad se sebou samým i s okolním světem. Nejběžnějším impulsem k získání nové kérky je prosté zalíbení, touha chtít, což je věc, kterou vědy neznají a proto opomíjejí. Zajímavostí je, že tetování nelituje šedesát pět procent lidí, dvaceti procentům lidí vadí špatná kvalita. Jen málo pokérovaných uvažuje o odstranění, přestože stát se kérovaným, je ve všech směrech vysoce sociální čin. Tetuáž je součástí vlastní identity jedince.

2.2 Sexuologie

Je zde i názor, že tetuáž má skutečně i vazby na sexuální abnormality. Německý antropolog sexuality E. Borneman ve svém fascinujícím díle uvádí: „Koherenční fetišismus – pojem, který má uvést pod jednoho jmenovatele skupinu fetišistů, zaměřených na kůži (např. mušky krásy, tetování, malovátka, pudr, rtěnku). Tato úchylka může vést až k závislosti – sbírání dalších motivů, jako je tomu u jiných forem fetišismu. V současnosti je tetování stále více chápáno jako módní a estetický projev svobodných individualit a radost získaná z nezcizitelného vlastnictví. Každé vlastnictví je rozpínání osobnosti. Mé vlastnictví je to, co je hodno mé vůle, tzn. v čem se vyjadřuje a vnějškově realizuje mé já. Je-li tělo ozdobeno, vlastníme něco navíc. Pokud máme ozdobené tělo, jsme tzv. pány něčeho dalšího a vznešenějšího.

Pro ilustraci přikládám obrázek č 5.

Obrázek č. 5

2.3 Funkce a symbolika

Funkce: **Rituální - iniciace, bolest**

Estetická, dekorativní, erotická – okrasa, oděv, sexualita

Magicko náboženská – kouzla a čary, pověřčivost, odevzdání se bohu

Léčebně preventivní – pravěká medicína, léčba

Komunikační a identifikační – trest, důkaz, šifra, identifikace

Sociálně skupinová – členství, stigma

Statutárně hierarchická – odlišení statutu, manželství, zabijáci

Individualizační – identita, unikum, změny

Funkce rituální – U domorodých společností je tetuáž často spojena s přechodovými rituály, obřadnými a nezapomenutelnými změnami. Opuštění dětství je obvykle symbolizováno novým oděvem, zkrášlením těla barvami nebo hlinkou, vyražením zubů, pomazáním krví, změnou jména či skarifikací a tetováním, které vyžaduje krevní oběť (dar vlastní životodárné tekutiny). Hovoří se o rituálním jizvení a tetování jako o testu imunitní zdatnosti, kdy se lidské tělo brání infekci a parazitům, a ten kdo přežije bez úhony, stává se silným a atraktivním partnerem pro další společnou budoucnost. Tato funkce se dá rozdělit do tří částí:

První částí je rituální odloučení od minulého stavu, následuje druhá fáze prahovosti a třetí fází je tzv. přijetí, sloučení. Jedinec je znovuzrozený, přechází do nového stavu svého bytí. Tetováním je tetovaný jedinec vyjmut z obecného lidstva a automaticky připojen k určité skupině lidí – definitivní. To jak se s nepříjemnostmi vyrovnával rituálně zdobený jedinec, bylo dříve hodnocení osobní statečnosti, odvahy dospívajícího jedince. Netetovaní mladí muži jsou v domorodých společnostech považováni za děti, dokud nepodstoupí bolestivý proces tetování. „ Jestli budeš moc bulet, lidé si budou myslet, že jsi ještě malý hošík“, říkali jim místní tatěři. Tyto rituální

zkoušky musel podstoupit každý jedinec, aby mohl pokročit v sociální hierarchii. To je vnější sociální funkce krvavého, bolestivého a náročného rituálu. V postmoderní době v této podobě rituály vymizely. Druhý latentní význam rituálu, význam osobní, nikdy nezmizí ani zmizet nemůže. Člověk nevykonával rituál, aby získal uznání ostatních, ale aby sám sobě vystavil doklad o zvládnutí dalšího úseku dospělosti – vlastní cíl identity.

Funkce estetická, dekorativní a erotická – Označit tělo novým šperkem, zkrášlit sebe sama, taková je ještě jedna z nejdůležitějších a nejzjevnějších funkcí tatuáže, jež se v dnešní době dostává do popředí. Podobně tak fungovala i u preliterárních společností, kde samotný zjev nemusel působit výhradně jen esteticky, ale také jako forma zastrašení v boji. K čistě okrasné funkci se přidružovaly záležitosti příbuzné. Nejprvnějším materiálem výtvarným bylo to nejbližší, lidské tělo. Bylo plochou, první sochou, prvním výtvarným prostorem. První barvou, které se chopilo malířství, byla snad jen teplá krev. Můžeme si myslet, že to byl počátek zdobení, ornamentu? Divoké primitivní kmeny se pomalovávají, tetují, ověšují trofejemi, cetkami, ne aby se ozdobily, ale aby se zvýraznily. Ztvárňuje to sílu, moc, vítězství, ne však bohatství a přepych. Estetická funkce tetování je samozřejmě velmi důležitá, ale nemůžeme ji označovat za jedinou a primární. Etnografy zaujalo zakrývání a oděnění jistých tělesných partií, a tak se dozvídali, že i třeba na Borneu si ženy potetovávaly ruce jako krajkové rukavice, Samoané byli tetováni od pasu ke kolenům, takže vypadali, jako by měli tmavomodré kalhoty. Tetování ve velké míře může zastřít tělesnou nahotu. Tetuáží maskovacím vzorem v obličeji si maorští domorodci narušovali pravidelné kontury tváře, aby nepříteli znesnadnili své prozrazení a lépe se přizpůsobili okolní přírodě. Takové lícní moko dávalo maorským mužům kromě těchto praktických výhod i vysoký stupeň sebejistoty, neboť protivníkovi běžně nahánělo strach. Bez pochyb je, že nepříjemný výraz jejich obličejům dodávala již zmíněná tetuáž.

Sexualita – Z hlediska sexuality mělo tetování dodávat tělu novou, zajímavější

a pokud možno nevšední krásu. Velkou vážnost ozdobenému přínosu přikládaly i samy domorodé kmeny, pro něž ozdobená osobnost mívala obzvláštní erotickou přitažlivost. Estetická a erotická funkce se podporují navzájem, neboť je milováno to, co je krásné. Podle způsobu tetuáže na různých částech těla můžeme soudit, co muži v domorodých afrických kmenech na ženách nejvíce oceňují. Estetický a hluboce erotický účel tetování je patrný dodnes. Stačí se jen podívat na záplavu intimních ozdob dámských pozadí, lýtek, ramen, bříšek, prsou či klínů. V podobném souznění jsou i mužské protějšky. Muži tak potvrzují tradičně vnímané rysy maskulinity, síly, dravosti. Tetuáž je zkrátka prostředkem jak u žen zvýraznit ženskost a u mužů jejich mužskost. Hlavní motivací mladých lidí k tetování je chuť provokovat a dát novou tvář lidské sexualitě. Ve výzkumném vzorku teenagerů registroval sexuální kontakt záhy po prvním, případně dalším viditelném tetování.

Funkce magicko náboženská – Skutečnost, že v tetování preliterárních komunit je silně zastoupen prvek magie, byla již prokázána. Toto krášlení často splňuje rysy jak magie homeopatické, spočívající na zákonu podobnosti, tak i magie kontaktní, založené na tzv. zákonu doteku. Co bylo jednou ve spojení, zůstává spjato i nadále. Oba, tyto principy formuloval britský evolucionistický antropolog ve svém monumentálním díle Zlatá ratolest, které se dočkalo velké popularity i mimo akademickou půdu. Nadpřirozený prvek je zastoupen zejména v preventivních a ochranných ornamentech tetování. Symboly napodobují ochranná božstva, která přímo odrazují nebezpečí, či dodávají jedinci zvláštní schopnosti. Např. Matsesové z Peru věřili, že podobá-li se člověk jaguárovi, získá veškerou jeho sílu a dovednosti. Eskymáci měli kolem úst vytetovanou velrybí vábničku, jiní zase mroží kly nebo tečky jako symbol zabijáckých velryb. Taková stylizace do zvířecí podoby může mít spojitost i s vírou v předky. Lidé totiž neumístať svůj znak pouze na předměty (totemy), které jsou jejich vlastnictvím, stávají se sami jeho nositeli. Obrazy totemu však nejsou jen opakovány na zdech, bocích člunů, na zbraních, nástrojích a hrobech, setkáváme se s nimi i na lidském těle. Doslova si je otiskují do svého těla, totem se stává součástí jejich samých. To se stává

tím nejdůležitějším místem. I sám domorodec si je vědom, že mu tyto deformace mají poskytnout vzhled jeho totemu. Magie doteková je zastoupena přímo aktem tetování pomocí sakrálních předmětů, nebo kontaktem s postiženou oblastí na těle, která vyžaduje léčebně – terapeutický zákrok. Podobně na Havajských ostrovech byla dokonce rituální tetování využívána jako platná nadpozemská obrana – ochrana válečníků v bitvě, jímž správně zvolené a obřadně vytetované obrazce měly zajistit bezúhonnost. Častokrát tetuáž sloužila jako soukromý amulet a talisman. Jak je silná víra lidí, kteří účinky kouzelnictví a čarodějnictví berou vážně?

Funkce léčebně preventivní, pravěká medicína – K nejstarším funkcím tetování patří jeho léčebně – preventivní užití, úzce související s magií. Již na těle nejstaršího nálezu tetovaného člověka, bylo nalezeno bohaté tetování v oblasti kolem kloubů a významných akupunkturálních míst. Pravděpodobně pravěký šaman, který byl díky pozdějším výzkumům prohlášen spíše za pastevce, vpichoval dřevěné uhlí, proto aby bylo dosaženo dlouhodobého dráždění příslušného bodu. Léčba prováděná ostrým úlomkem kosti a spojená s tetováním měla mít velmi pravděpodobně magicko – terapeutický účinek. Je možné konstatovat, že tetuáž mohla být našimi předky objevena dokonce až jako druhotný výsledek léčebných či terapeutických postupů. Rozšíření víry v léčivé účinky tetování bývalo ve světě poměrně časté a lze je doložit i etnografickými případy. Na Borneu tetuáž zápěstí a prstů měla odhánět celou řadu chorob. Terapeutická tetování se dodnes provádí v Afrických zemích a na mnoha místech Indie. Na ostrově St. Lawrence se věřilo, že má krev z tetuáže léčebné účinky a proto ji ženy tatérky někdy olizovaly přímo z rány. Indiánka, která měla křížně tetované líce, uvedla, že to má proti bolesti zubů. Na druhou stranu může neodborné a pokoutné tetování přinášet evidentní zdravotní rizika (běžné infekce, HIV, žloutenky).

Funkce komunikační a identifikační – Pravdou je, že tetuáž sděluje jisté pocity, názory, postoje či přesvědčení svých nositelů. Vytetované ornamenty na kůži, skutečně fungují jako svébytný komunikační nástroj a prostředek nonverbálního sdělení, který

často vypovídá o svém majiteli více, než by sám chtěl ukázat a sdělit. Takovým typem jednostranné komunikace je například stigmatizační (identifikační) tetování. V historii toto tetování bylo často využíváno k označování otroků, židů, vězňů. Vytetovaná písmena či zkratky označovaly provinilce. Tetování sehrálo v ne jednom případě důležitou roli jako důkaz v soudním sporu. Poprvé se tak stalo roku 1854, kdy se na moři ztratil pan Roger Charles Tichborne. Po mnoha letech se v Anglii a Francii objevil muž, který tvrdil, že se zachránil a nárokoval si majetek pana Tichborna. Mnoho svědků přesvědčil, ale k usvědčení pachatele vedla absence kérky. Vychytralý výlupek tvrdil, že trpí vážnou amnézií, alkoholismem a zdravotními obtížemi, tudíž se mu tetování vytratilo. Dále tetování sloužilo a bylo využito i k čistě utilitárním cílům. Utajování zpráv mělo vždy charakter šifry. V dávné řecké historii použili otroka k přenosu zprávy tak, že mu oholili hlavu, kam mu vytetovali zprávu a dále ho nechali zarůst vlasy. Otrok doručil zprávu osobě, pro kterou byla určena. U tetování jsou velice složitá a neveřejná komunikační pravidla, používaná např. mezi skinheady, rozličnými subkulturami nebo vězni. Jejich vysoce anti – autoritativní pojetí, zneužívající státní moc, je mnohdy doprovázeno tajným kódem se specifickými významy, závislými na zemi původu. Komunikační či identifikační funkce tetuáže nemusí být spjaty s negativními konotacemi ani dnes, a tím méně u preliterárních skupin. Takoví lidé dávali najevo např. mužovu zralost, počet dobitých žen, válečnické nebo lovecké schopnosti, důkaz výjimečného činu nebo dokonce symboliku osobních vlastností. Tetování obecně se díky své trvalosti užívalo a užívá jako památky na milované osoby. Na Havajských ostrovech bohatě tetované tělo dokládalo vážnost, příslušenství k rodokmenu.

Funkce sociálně skupinová – Znaků příslušnosti k sociální skupině, ať viditelných či latentních, může být celá škála, přesto právě tetování patří k těm nejzjevnějším, což je odedávna jeho charakteristickým aspektem. Tetování reálně ukazuje příslušnost k rozličným kmenovým společenským, profesním nebo náboženským komunitám. Tetování, odlišující jedince od většiny a dávajícímu shodu s inteligenčně či jinak spřízněnou skupinou, se do dnešní doby udrželo jako odznak fotbalových, pouličních nebo motorkářských gangů. Specifické tetuáže vyžadují ruská či japonská mafie.

Říká se, že trvale pokreslený jedinec nesmí vstoupit do japonských veřejných lázní nebo sauny, neboť tetuáž je do jisté míry stále vnímána ve spojitosti se zločinností a tím s členstvím v obávané YAKUZE. Další dobře známí majitelé tetuáže jsou vojáci z elitních útvarů (vysadkáři, průzkumníci, zásahových SWAT, mariňáků). V sociologii se pro tetuáž jako negativní permanentní zdobení, vžil termín labelling nebo stigmatizace. Termínem stigma je úmyslné označení tělesného znaku, aby vyšlo najevo cosi neobvyklého a špatného o morálním statusu označovaného. Tyto znaky se vyřezávaly nebo vpalovaly do těla a upozorňovaly, že jejich nositel je otrok, zločinec či zrádce – osoba pošpiněná, rituálně nečistá, jíž je radno se vyhýbat.

Funkce statutárně – hierarchická – Na výše popsanou funkci přímo navazuje, takřka se s ní překrývá, účel rozlišovací. Podle druhu tetuáže bylo možno zjistit společenský status člověka, jeho věkové zařazení či stupeň postavení ve společnosti. Jako první si toho povšiml etnolog Arnold van Gennep, který se zmiňuje o specifickém tetování dle nových stupňů uchazeče iniciace či dle členství v tajných svazech (politická, válečnická, loupeživá společnost) na Tahiti a Polynésii. Svazy jsou složeny ze sedmi tříd, hodností nebo stupňů a jejich příslušníci se rozeznávali dle tetuáže, které bylo tím složitější a rozsáhlejší, čím byl jedinec hierarchicky výše postaven. To, že základní podmínkou ke vstupu mezi ně, byla změna jména a zabití vlastních dětí, nutí k zamyšlení nad dogmatem tzv. kulturního relativismu, který omlouvá a objektivně se snaží v kontextu dané kultury vysvětlit a objasnit jakýkoliv tedy i sebenegativnější jev. Na tetuáž podobně jako na jiné společenské instituce, ale musí být nahlíženo právě z pohledu kultury samé, jak k jejímu fungování přispívá. Celá společnost je obeznámena s přesným statutárním významem tetování, jako vyznačení změny manželského stavu. Bolestivý rituál tak byl nejen důkazem zdatnosti, statečnosti a zralosti, ale i svědectvím, že obřadem prošlý jedinec má schopnosti zvládat roli muže či ženy a manžela či manželky. U přírodních národů vždy existovaly a existují rozsáhlé kodifikované systémy, jak, koho, kdy a jakým přesným způsobem tetovat. U některých národů byla složitost tetuáže měřítkem urozenosti, prestiže, kvality rodu a tedy vlastně

i celé sociální hierarchie. U jiných to mohlo znamenat, důkaz významného činu, projevené statečnosti, či jiných zásluh. U mnoha kmenů nebylo výjimkou tetování za vraždu soka kmene. Bohužel ani takové pohnutky k tetování ještě z naší společnosti nevymizely.

Funkce individualizační – Stejně jako v historii, tak i dnes si každý vlastník kérky svého tetování nevýslovně váží, je jeho trvalou součástí, dokresluje jej a neoddělitelně patří k jeho osobitosti. Z tohoto důvodu kvalitě provedení kérky přikládá nebývalou důležitost. Typů tetuází a důvodů k jejímu získání je vskutku nekonečné množství. Např. maorský hodnostář považoval své lícní moko za výraz jedinečnosti, důstojnosti a vážnosti. Když jistý běloch malíř namaloval jeho obraz – portrét, jedinec se na něj podíval s pohrdavým úsměvem. Stařec vysvětlil malíři, že tohle není on a namaloval důstojně ornament, který měl vytetovaný na obličejí a řekl:

„Tohle jsem já“. V dnešní době se tetování stalo symbolem prosazování vlastní individuality, revolty či odmítání společenských norem a konvencí. Funkce individualizační tedy slouží v současnosti skoro stejně dobře jako v historii, spíše je možné ho posuzovat jako posílení jejího významu v moderní éře. Je to způsob, jak říci: „Jsem to já, výjimečný jedinec“. Klasické osobní ornamenty a vzory se proto váží ke koníčkům, zájmům, přezdívkám, jménům idolů, přátel, žen, mužů, dětí, znamením zvěrokruhu, členství v různých sociálních, etnických nebo profesních skupin. Dokladem, že všechny možnosti u tetuáže nelze uceleně postihnout, může být i následující příhoda z první světové války.

„V Brně prý žije jakýsi muž, který byl za světové války odsouzen válečným soudem pro velezradu k smrti zastřelením. Poněvadž měl na prsou vytetovaného rakouského orla, byla prý mu dána milost, protože by to bylo ostudné, aby se střelelo do státního znaku. Je-li tomu tak, budiž to důkazem, kdy tetování zachránilo lidský život“.

(Rychlík, 2005, str. 60)

3. Motivy, prostředky a techniky tetuáží

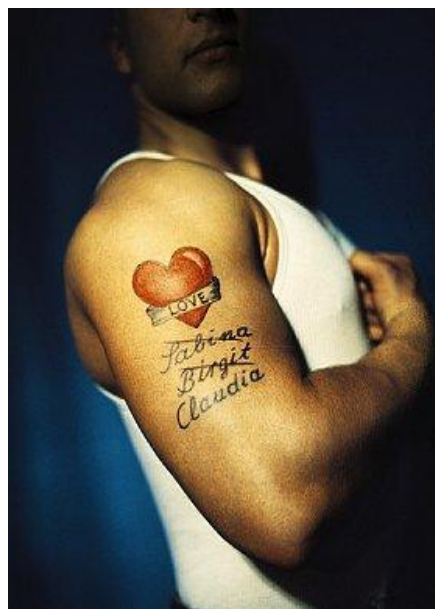
3.1 Motivy tetuáže

Old school – Jak již napovídá samotný název „stará škola“, jedná se o kresby, které si nechávali tetovat mořeplavci, kteří se plavili po jižních mořích. Při svých cestách dopluli také na polynésii, kde narazili na tetuáž na těle tamních obyvatel. Někteří námořníci neodolali a nechali si také vyzdobit kůži tetuáží. Tím se spustila vlna tetování mezi námořníky. Postupem času si námořníci začali vymýšlet vlastní náměty, které nahradily kmenové výjevy polynéských kmenů. Zpočátku to byly palmy, polonahé dívky, později se přidaly známější kotvy, zkřížené meče, propíchnutá srdce dýkou, děla, majáky, růže a plachetnice. Tento styl se vyznačuje silnou obvodovou linkou, výraznými barvami a jednoduše strukturovanými vzory. Největší rozmach a rozkvět tento styl zažil na konci 19. století až do konce čtyřicátých let 20. století.

Pro ilustraci přikládám obrázky tetuáže č. 6, 7.

Obrázek č. 6

Obrázek č. 7

New school – Z názvu „nová škola“ je patrné, o co se jedná. Motivy tohoto stylu se objevují v Americe a vychází z motivů a stylu old school. I zde se používají silné obvodové linky a výrazné barvy. Na rozdíl od staré školy jsou však linie dynamičtější a obrazce se vytvářejí trojrozměrně. I spektrum barevné škály je pestřejší. Motivy jsou čerpány nejen ze staré školy ale i z modernějších alternativ jako jsou futurismy, sgrafity, případně komické motivy. Pro ilustraci přikládám obrázky tetuáže č. 8 - 10.

Obrázek č. 8

Obrázek č. 9

Obrázek č. 10

Tribal – V poslední době patří mezi nejoblíbenější motivy vůbec. Tento styl pochází od polynésanů či od jiných kmenů, které se dnes označují jako „primitivní“. Nejprve se objevovaly tyto motivy na těle námořníků, kteří se ovšem postupem času soustředili na zcela odlišné motivy pro tetuáže. Motiv Tribal zažívá jakousi renesanci v osmdesátých letech 20. století a to díky americkému studentovi umění Don Ed Hardymu a jeho magazínu Tattoo Time. Původně se vycházelo z motivů polynéských kmenů a později si sami umělci začali navrhovat tyto motivy sami. Proto se dnes můžeme setkat s tribaly, které pocházejí z tradic polynéských kmenů a národů a taktéž s tribaly – směsicí několika kultur. Pro ilustraci přikládám obrázky tetuáže č. 11 - 13.

Obrázek č. 11

Obrázek č. 12

Obrázek č. 13

Japonský styl - Většina z nás zná tetované chlapičky z různých filmů a příběhů

o japonské maffii – Yakuze. Japonské umění tetuáže se nazývá Tebori. Japonský styl se vyjadřuje velkoplošným a rozsáhlým tetováním. Tato rozsáhlá tetování se také označují jako Irezumi, což vychází z jednotlivých slov: Ire – zavést, Zumi – inkoust. Např. tetuáž označovaná jako Nihon Irezumi nosívali hrdinové řádu Nippon ve 14. století. Pro tak rozsáhlé tetuáže je nutné, aby spojení obrazců na rukou, na nohách, prsou a zádech mělo svůj význam, případně své opodstatnění. Mezi nejčastější motivy patří draci v různých barvách, kapři v červených odstínech, pivoňky nebo třešňové květy, borovice, chryzantémy, to vše je doplněno kaligrafickými znaky písma a obohaceno o pozadí s vlnami či mraky.

Pro ilustraci přikládám obrázky tetuáže č. 14 - 16.

Obrázek č. 14

Obrázek č. 15

Obrázek č. 16

Indiánské motivy – Nádech divokého západu k nám doval od zřejmě nejznámějšího spisovatele Karla Maye. Po prolomení železné opony se k nám dostávaly stále nové a nové informace a to se týká i prastarých indiánských kmenů ze severní Ameriky. Ve světě však byly už mnohem dříve před sametovou revolucí skupiny, které objevily kouzlo tohoto společenství – například v šedesátých letech Hippiies nebo v sedmdesátých letech stále více se objevující pokérování motorkáři. Všichni upřednostňují motivy hrdých indiánských náčelníků a šamanů, tomahavků, lapačů snů či mnohých zvířata (bizoni, orli, sokoli, medvědi), která byla považována indiány za posvátná. Pro ilustraci přikládám obrázky tetuáže č. 17 - 19.

Obrázek č. 17

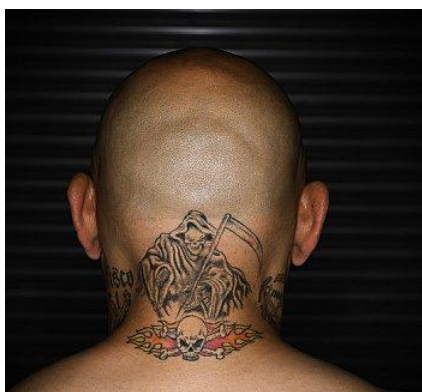
Obrázek č. 18

Obrázek č. 19

Horor a smrt – Tyto výtvary mají jistou hořkou příchut', která vychází bezpochyby z událostí, které lidstvo doprovázejí od samého počátku. Strašlivé události válečných stavů dojmají lidskou společnost, berou iluze o lepší budoucnosti a na mnohé působí depresivně. Tyto motivy se objevují na kůžích prastarých kmenů, později si tyto obrazce nechávali tetovat vojáci bojující v zákopech první a druhé světové války. Karikatury satana, smrtky, lebek apod. dávaly bojujícím mužům naději k přežití – kde jednou už smrt je vyobrazena tetuáží, již se neobjeví. Tyto symboly našly oblibu v sedmdesátých a osmdesátých letech 20. století u motorkářů. Kérky doplňovaly jejich styl oblékání – kožené kalhoty a vesty, připnuté odznaky aj. Počátkem těchto let si tyto motivy tetuáže získaly příznivce u další skupiny lidí – hnutí punk, subkultury fetišismu.

Pro ilustraci přikládám obrázky tetuáže č. 20 - 22.

Obrázek č. 20

Obrázek č. 21

Obrázek č. 22

Portréty – Tyto motivy si žádají nejen kvalitního výtvarného umělce, který je schopen tyto obrazce s každým detailem vytvořit, nýbrž také opravdový důvod – proč chcete něčí podobiznu nosit na své kůži. Tetuáže portrétů bývají často zařazeny do skupiny označované jako „Realistic tattoo“. Portrét musí vypadat realisticky – prostorově. Tetování musí být provedeno s velkou pečlivostí. Portréty přišly do módy začátkem osmdesátých let, kdy získaly oblibu u trestanců, kteří si nechávali kérovat své rodinné příslušníky. V dnešní době se díky rozvoji tetuáže, hudby, filmu, módy apod. začali objevovat lidé, kteří si chtějí nechat zvěčnit své filmové hrdiny nebo hudební idoly. Proto dnes není výjimkou vytetovaný Marilyn Manson či hudební skupina Kiss. Pro ilustraci přikládám obrázky tetuáže č. 23 - 25.

Obrázek č. 23

Obrázek č. 24

Obrázek č. 25

Fauna a flóra – Tyto motivy patří k těm nejoblíbenějším a nejpoužívanějším.

Velké oblibě se těší hlavně u žen. Z motivů flóry jsou časté drobné růže a z fauny poletující motýlkové, hrající si kočky, tygřici nebo delfíni. Obliba těchto motivů u žen a dívek je nasnadě – odráží to jejich křehkost, ženskost. Za takovou drobnou kérku v dekoltu může leckterá žena sklidit i chválu od svého partnera. U mužského pohlaví je obliba černobílých i barevných draků, hadů, tygrů, lvů, pum, atd. Tyto motivy se objevovaly už v dávné historii tatérství. I primitivní kmeny si tetovaly obrazce zvířat, aby je dané zvíře chránilo před nebezpečím.

Pro ilustraci přikládám obrázky tetuáže fauny č. 26,27 a flóry 28,29.

Obrázek č. 26

Obrázek č. 27

Obrázek č. 28

Obrázek č. 29

Fantasy – Fantasy, sci-fi motivy se dostaly do obluby a podvědomí lidí díky dnes již klasickým dílům např. od J. R. R. Tolkiena. Vedle klasických motivů jaké jsou např. jednorožci, trpaslíci, kouzelníci se objevují i motivy s nedostupnými hrady stojících na strmých skálách, nebo několikahlavé nadpřirozené bytosti bojující s odvážnými rytíři. V poslední době se svět sci-fi kloní ke komiksům. Pro ilustraci přikládám obrázky tetuáže č. 30 - 32.

Obrázek č. 30

Obrázek č. 31

Obrázek č. 32

Biomechanika – Popsat biomechanické výjevy s nádechem sci-fi motivů není pro tatéry vůbec lehká záležitost. Na tomto tématu ztroskotala i mnohá umělecká kritika. Za otce biomechaniky je považován švýcarský umělec H. R. Giger. Ten jako první stvořil vizi paralelního světa sci-fi, mystiky a strojního sexu. K sestrojení monster použil mechanických i hydraulických technologií, kabelových tištěných spojů a nadčasového designu, to vše z fantaskní biomasy. Biomechanoidi se poprvé objevují v sedmdesátých letech našeho století jako spojení člověka a stroje. Jedním z prvních představitelů tohoto směru byl právě sochař Giger, který svojí tvorbou fantaskních skulptur a biomechanoidů dospěl až ke stvoření filmového Vetřelce. Tím vším je v dnešní době inspirována biomechanika. Mezi další pokračovatele tohoto směru umění je Markus Mayer, který jako jeho předchůdce vydává publikace se svými nákresey a malbami představy světa.

Pro ilustraci přikládám obrázky tetuáže č. 33, 34.

Obrázek č. 33

Obrázek č. 34

Keltské ornamenty – Tyto ornamenty jsou považovány z hlediska historie za jedny z průkopníků rozmachu tetování. Keltské motivy mají zcela ojedinělý zvláštní nádech. Keltové dokázali vytvořit zcela jedinečné obrazce za pomoci komplikovaných pletenců, které mohou končit zobrazením různých zvířat – hlava hada, atd. Objevovala se hlavně zvířata pro Keltů posvátná. Později tyto motivy zaznamenali mniši ve středověku, čímž nám zanechali nesmírné bohatství a inspiraci. Mnohé z těchto motivů mají i vnitřní význam, odrážející keltské myšlení světa. Vyskytují se v nich opačné sféry – protiklady (nahore a dole, nebe a země, napravo a nalevo, muž a žena). Propracování motivů je do posledního detailu až s matematickou přesností, což vyžaduje vysokou míru tatérova umu a zkušeností. Pro ilustraci přikládám obrázky tetuáže č. 35 - 37.

Obrázek č. 35

Obrázek č. 36

Obrázek č. 37

Comic/crazy – Tento styl ve větší míře vypovídá o povaze nositele. Majitel této kérky nemusí být fanouškem Toma a Jerryho, Myšáka Mickeyho, Asterixe nebo Kačera Donalda a přesto je může nosit na svém těle. Na rozdíl od suicidních morbidních motivů mohou tyto postavičky ukazovat chuť do života, veselí a humor. Motivy a vzory tetuáží nemají hranice. Pro ilustraci přikládám obrázky tetuáže č. 38 - 40.

Obrázek č. 38

Obrázek č. 39

Obrázek č. 40

Umělecká díla – Mistrovská díla světových velmistrů budou vždy lákavou předlohou pro tetování. Příkladem může být náš známý hudebník Daniel Landa, který má na svém rameni obraz z tvorby Dürera. V tattoo komunitě jsou velice oblíbeni i další umělci jako např. S. Dalí, V. van Gogh, nebo již zmiňovaný H. R. Giger. Fantazii se meze nekladou, a proto specifická díla mohou vyjadřovat postoj jejich nositelů. Mnozí se nechávají inspirovat různými uměleckými směry, jako např. Rakušan W. Wahn a jeho precizní kubistické motivy. Není však výjimkou, setkat s vytetovanými náčrtky mistra Vinciho.

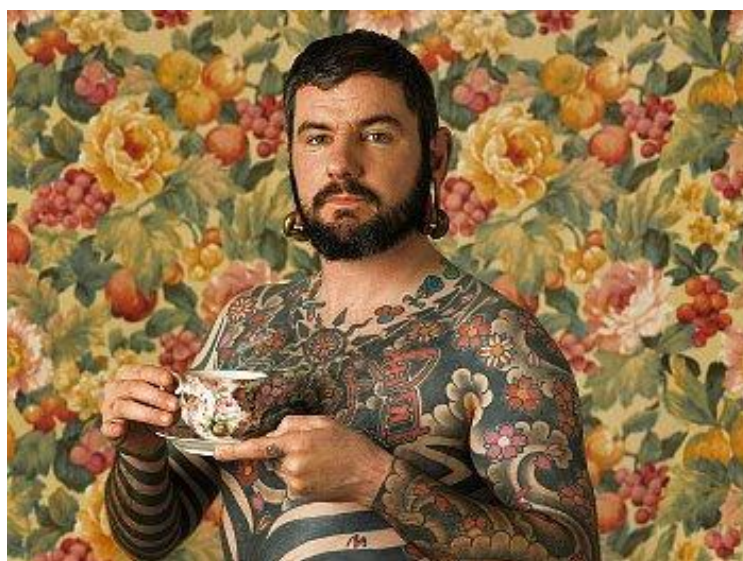
Pro ilustraci přikládám obrázky tetuáže č. 41 - 43.

Obrázek č. 41

Obrázek č. 42

Obrázek č. 43

Typografie – Mnoho lidí, kteří uvažují o tetuáži si zvolí motiv ze směru Nápisů. Tyto motivy byly používány v historii, a dochovaly se až do dnešní doby. V našich evropských končinách jsou jistě známé kérky ala „MILUJU BLAŽENU“ a podobně. V dnešní době se více používají vytetovaná významná data. K tomu se dají použít jak naše čísla a písmena, tak i v poslední době stále více požívané japonské kaligrafie. Pro ilustraci přikládám obrázky tetuáže č. 44 - 47.

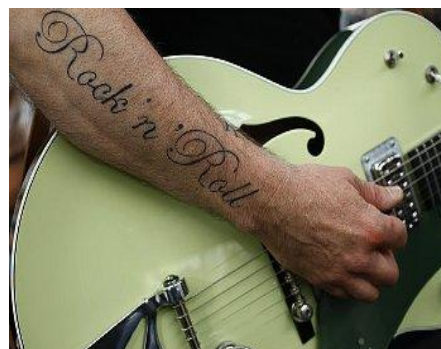
Obrázek č. 44

Obrázek č. 45

Obrázek č. 46

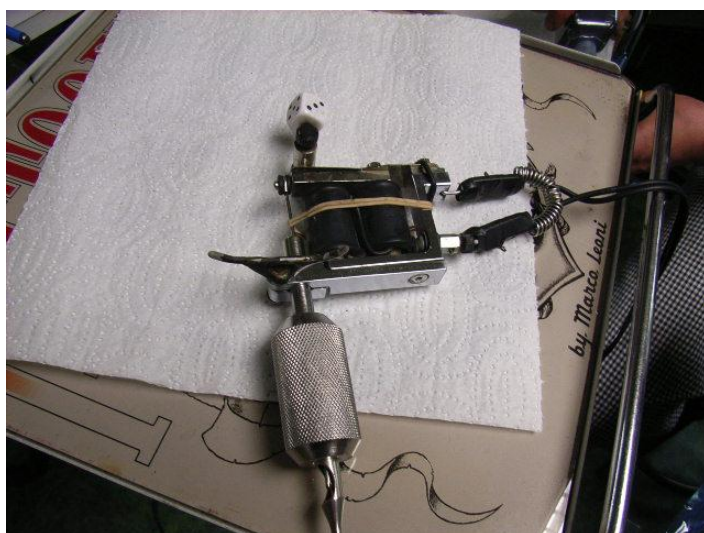
Obrázek č. 47

To je asi zhruba základní výčet motivů pro tetování, je ale pravdou, že každé tetovací studio používá své názvy pro motivy. V žádných historických ani současných pramenech totiž není uveden oficiální seznam motivů.

3.2 Prostředky tetuáže

Nástroje na tetování

Nejstarší metodou tetuáže, která se ve výjimečných případech objevuje v našich tetovacích studiích, ale je běžnou rutinou v Polynésii, je ruční metoda propichování, kdy se barvivo implantuje pod kůži bez použití elektrického strojku. Nejčastějšími nástroji jsou bambus a kov (nejčastěji ocel). V dnešní době je nejběžnější metoda tetuáže za pomoci elektrického tetovacího strojku (obrázek č. 48), který vkládá barvivo do kůže pomocí jehel, které jsou na násadu připájeny. Oscilující jednotka rychle, přesně a opakovaně řídí jehly, obvykle 80-150 kmitů za vteřinu. Tato metoda je velmi hygienická. Na násadu je možno připájet i více jehel najednou. Vše je závislé na tatérově práci – (práce na obrysech motivů, vybarvování motivů). Dnešní tetovací strojky jsou velmi vzdálené od prvního vynalezeného elektrického tetovacího strojku, který v roce 1891 vynalezl Samuel O'Reilly. První strojek byl založen na rotační technologii. Moderní strojky jsou na bázi elektromagnetické cívky. První strojek s dvojitou cívkou, předchůdce dnešního vybavení tetovacích studií, byl vynalezen v Londýně roku 1899.

Obrázek č. 48

Barvy

Různorodá škála barev – pigmentů se používala a používá po celou dobu, co se tetuáž objevila. V dávné historii tetuáže byla používána přírodní barviva, která lidé nalézali v přírodě okolo sebe. Dnešní barvy jsou vytvářeny za pomoci míchání pigmentů. Z anorganických materiálů je to např. dioxid titanu, oxid železnatý, azobarvivo, acridin, chinolin, ftalokyanin a naftalový derivát, barvy z popela a další přísady. Současný trend v tetovacích barvách vede akrylonitril butadien styren, který je velice populární u značek Micky Sharps, Starbrite, Intenze, Moms Millenium, Kuro Sumi. Pigmenty oxidu železa jsou spíše používány u kosmetické tetuáže. Většina těchto pigmentů je vyhledáváno profesionálními tatéry. Pro názornost přikládám obrázek č. 49.

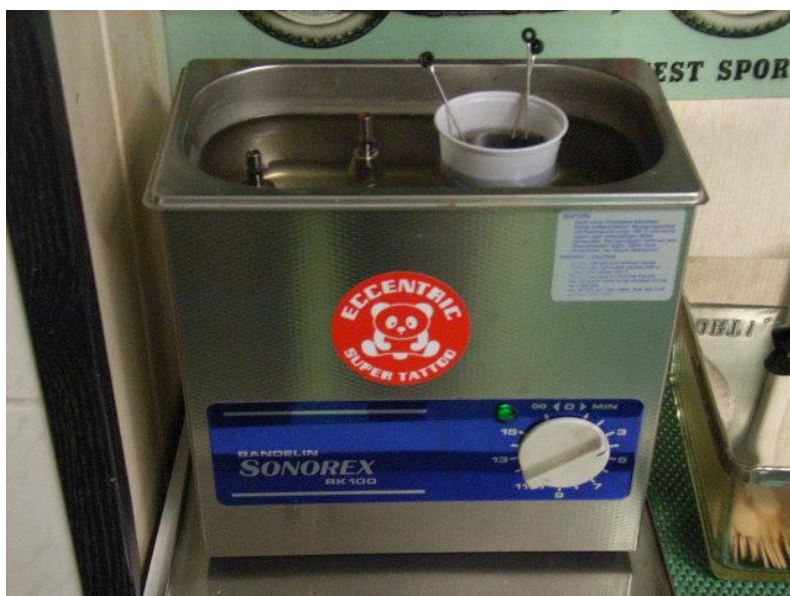
Obrázek č. 49

Složení černé barvy od společnosti Kuro Sumi

AMINKOMPONENTE	CAS – NR
4- Aminodiphenyl	92 – 67 – 1
Benzidin	92 – 87 – 5
4 – Chlor – o – toluidin	95 – 69 – 2
2 – Naphthylamin	91 – 59 – 8
o – Aminooazotoluol	97 – 56 – 3
2 – Amino – 4 – nitrotoluol	99 – 55 – 8
p – Chloranilin	106 – 47 – 8
2,4 – Diaminoanisol	615 – 05 – 4
4,4' – Diaminodiphenylmethan	101 – 77 – 9
3,3' - Dichlorbenzidin	91 – 94 – 1
3,3' - Dimethoxybenzidin	119 – 90 – 4
3,3' - Dimethylbenzidin	119 – 93 – 7
3,3' - Dimethyl – 4,4' - diaminodiphenylmethan	838 – 88 – 0
p – Kresidin	120 – 71 – 8
4,4' - Methylen – bis – (2-chloranilin)	101 – 14 – 4
4,4' - Oxydianilin	101 – 80 – 4
4,4' - Thiodianilin	139 – 65 – 1
o – Toluidin	95 – 53 – 4
2,4 – Toluylendiamin	95 – 80 – 7
2,4,5 – Trimethylanilin	137 – 17 -7
p – Aminoazobenzol	60 – 09 - 3
o – Anisidin	90 – 04 – 0
2,4 Xylidin	95 – 68 – 1
2,6 Xylidin	87 – 62 – 7

3.3 Tetovací postup

Mezi další vybavení tetovacích studií ve většině případů patří také ultrazvuková čistička (obrázek č. 50), ve které dochází k prvotním hygienickým opatřením. Dále z ultrazvukové čističky věci putují do parního sterilizátoru (obrázek č. 51), kde se hygienický proces dokončuje. Poté jsou věci použitelné pro tatéra.

Obrázek č. 50

Obrázek č. 51

K postupu práce tatéra uvedu praktickou ukázkou s popisem.

Klient tetovacího studia si vybere motiv a místo tetuáže a toto konzultuje s tatérem (z hlediska praktičnosti motivu versus tvary lidského těla). Tatér ve většině případů provede náskres motivu na dané místo – pomocí obtisku (obrázek č. 52). Klient odsouhlasí, popř. uvede některé detaily, které chce upravit a po té začíná tatér tetovat obrysy tetuáže (obrázek č. 53). Následuje vybarvení prostoru k tomu určeného (obrázek č. 54,55) postupně až do úplného dokončení (obrázek č. 56).

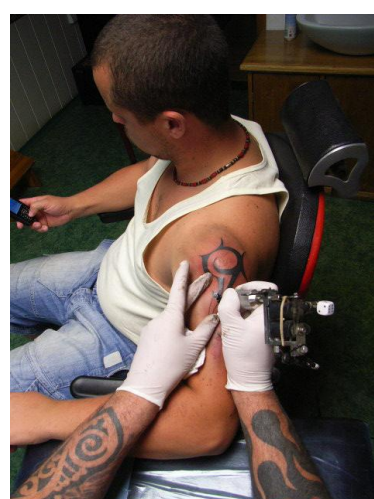
Obrázek č. 52

Obrázek č. 53

Obrázek č. 54

Obrázek č. 55

Obrázek č. 56

Každé profesionální tetovací studio má svůj provozní řád. Příkladem může být provozní řád vyhlášeného tetovacího studia SUDER and CHRISTY v Hradci Králové.

PROVOZNÍ ŘÁD

1. Název provozovny
2. Majitel objektu
3. Provozovatel
4. Jméno tatéra
5. Provozní doba
6. Poskytované služby
7. Proškolení obsluhy – praxe

8. Použití přístrojů: Autokláv PS 06 ČR-parní sterilizátor, Tetovací pistole Custom tattoo Holandsko, Ultrazvuková čistička SRN, Parní sterilizátor ČR,

9. Postup činnosti, použití, návod k použití:

Před zahájením tetování se ruce omyjí a dezinfikují. Desinfikuje se i pokožka zákazníka. K dezinfekci pokožky se používají pouze přípravky schválené hlavním hygienikem ČR

- STERILLIUM na ruce po dobu 30 sekund
- DODESEPT dezinfekce pokožky do zaschnutí

Tetování provádím v latexových rukavicích na jedno použití a v čistém oblečení.

Kůži zákazníka oholím jednorázovou žiletkou, kterou ukládám do nádoby s dezinfekcí k tomu určené. Barva se aplikuje do kůže pomocí jehel na jedno použití. Použité ukládám do nádoby s dezinfekcí k tomu určené. Tetovací jehly spolu s držáky před použitím očistíme v ultrazvukové čističce. Čistička obsahuje 5% roztok Sekusept Forte. Minimální doba čištění je 15 minut. Roztok se mění každých 24 hodin. Po očištění jehel a nástavců v ultrazvuku je opláchneme čistou vodou a sterilizujeme. Sterilizace probíhá v Autoklávu PS 06 při teplotě 121 stupňů Celsia po dobu 20 minut. Tento Autokláv kontroluje okresní hygienická stanice 1x ročně. Jehly a nástavce sterilizuji společně s pinzetami a skleněnou nádobou s víčkem, kde jehly uchovávám. Sterilní pinzety ponořím do 5% roztoku Sekuseptu a po použití znovu sterilizuji. Při samotném tetování se přebytečná barva z kůže zákazníka otírá jednorázovými papírovými ubrousky. Jehly se namáčí do tetovacích barev, které jsou umístěny v plastických kalíšcích – též na jedno použití. Kalíšky před použitím dezinfikuji 5% roztoku Sekusept, minimálně po dobu 15 minut a likviduji s odpadem určeným do spalovny. Po dokončení tetování místo znovu dezinfikuji a pomocí jednorázové dřevěné špachtle potru antibakteriální mast CALCIUM panthotenicum od Slovakofarmy. Tuto mast obdrží i zákazník spolu s písemným návodem, jak se správně starat o nové tetování. Nakonec tetování přelepíme sterilní gázou TEXPOL nebo CURAPOL STERIL. Při náhodné kontaminaci krví bude

místo dezinfikováno STERILLIEM. Dojde-li ke krvácení, k zastavení použijí GELASPON STRIP. Po každém zákazníkovi se pracovní plocha dezinfikuje. Použijí INCUDOR nebo WEIGOSEPT k postřiku, do zaschnutí. Denně se otírá prach a stírá podlaha SAVEM v koncentraci 0,1l přípravku do 3l vody. Vyprazdňují se a dezinfikují odpadní koše. Odpad určený ke spálení do ekologické spalovny ELO-HK spol. s r.o. (jehly, žiletky, kalíšky, rukavice, ubrousky, dřevěné špachtle a veškerý kontaminovaný materiál, který skladují v uzavřené nádobě v igelitových sáčkách ve vyhrazeném prostoru).

10. Dispoziční řešení provozovny: Provozovna se skládá z chodby a čekárny, které jsou propojeny s pracovní místností, skladem, WC, koupelnou, místností pro personál. Pracovní místnost – zde se provádí tetování, obsahuje veškeré přístroje výše popsané, osvětlení šesti žárovkami, odpadkové koše, psací stůl, křeslo pro zákazníka, křeslo pro tatéra, police s dezinfekcí, tetovacími barvami a ostatními věcmi potřebnými k výkonu tetování. Dále dvě umyvadla, jedno pro zákazníka, druhé pro personál. Podlaha pokryta umyvateľným linoleem, kterým je pokryta i chodba, WC a sklad. Dva odpadkové koše: jeden na kontaminovaný odpad a druhý na komunální odpad.

Sklad – oddělená místnost s policemi. Zde se skladuje zdravotnický materiál pro potřebu studia a ručníky pro personál.

WC – odvětrání zajištěno oknem, stěny obloženy dlaždicemi, umyvadlo s teplou a studenou vodou.

Koupelna – opatřena vanou, košem na špinavé prádlo, koupelna slouží i jako sklad čisticích prostředků na podlahu. Podlaha je pokryta dlažbou.

Místnost pro personál – slouží k odkládání osobních věcí a šatstva, jako šatna a jídelna. Podlaha dřevěná.

11. Zásady provozu – používané osobní ochranné pomůcky a prostředky pro výkon práce: jednorázové latexové rukavice a oděv určený pouze k práci, dále obuv nošená pouze ve studiu.

12. Používané přípravky, nástroje a pomůcky k výkonu osobních služeb:

Tetovací pistole CUSTOM TATTOO

AUTOKLÁV PS 06

Ultrazvuková čistička SONOREX

Tetovací barvy SPAULDING, H. P. BRUKNER

Polohovací omyvatelné křeslo

Ubrousky na jedno použití

Odpadkové koše na kontaminovaný odpad, na komunální odpad, na špinavé prádlo

13. Obnažené části těla zákazníka pokládám igelitovou fólií a jednorázovými ubrousky, které se po použití odváží do spalovny. Zákazník k vlastnímu použití používá jednorázové papírové ubrousky, které se po použití odváží do spalovny. Zákazník k vlastnímu použití používá jednorázové papírové ubrousky z role, tatér používá pravidelně prané ručníky.

14. Čisté prádlo je uloženo ve skladu v dostatečném množství v uzavřené skřínce k tomu určené.

15. Použité prádlo odkládám odděleně od čistého prádla.

16. Průběžně provádím ochrannou dezinfekci provozovny, pracovních ploch a pracovních pomůcek spolu s nástroji. Používám pouze dezinfekční prostředky, které byly schváleny hlavním hygienikem ČR. 1,5% roztok Sekusept Forte – 30 minut, Weigesept DF Spray – do zaschnutí, Savo 0,1l do 3l vody na podlahu do zaschnutí, dezinfekční prostředky přechovávám v uzavřených nádobách.

17. Dezinfekce nástrojů a pomůcek. Nástroje bez ostří se po každém zákazníkovi mechanicky očistí, omyjí horkou vodou se saponátem, opláchnou, osuší, dezinfikují. Nástroje s ostřím i bez ostří, které byly kontaminovány biologickým materiálem, se dezinfikují. Nejdříve přípravkem s virucidním účinkem, potom mechanicky očistí, omyjí vodou se saponátem, opláchnou pod tekoucí vodou a osuší. Nástroje s ostřím se pak sterilizují.

18. Nástroje sterilizují v Autoklávu PS 06 při teplotě 121 stupňů Celsia po dobu 20 minut.

19. Sterilizační přístroj Autokláv PS 06 je kontrolován 1x ročně okresní hygienickou stanicí.

20. Dezinfekce pracovních ploch po ukončení pracovní doby: např. Incidur, Incidin extra, Incidin plus – všechny 0,5% - 1% do zaschnutí, Incidur spray, Despray do zaschnutí.

Zásady osobní hygieny

21. Dodržuji péči o tělesnou čistotu před a po každém poskytnutí služeb, tzn. omytí rukou mýdlem a případná dezinfekce pokožky Sterilinem do zaschnutí – po použití WC, při přechodu z nečisté práce na čistou, po manipulaci s odpadky, při každém znečištění rukou, po kontaminaci biologickým materiálem vč. dezinfekce pokožky.

22. Při potřísnění oděvu biologickým materiálem tento ponořit do dezinfekčního roztoku, který ničí viry – Sekusept 5% roztok, 15 minut.

23. Po celou pracovní dobu nosím pracovní oděv světlé barvy a vhodnou obuv.

24. K práci používám jednorázové latexové rukavice.

25. V průběhu pracovní doby neopouštím provozovnu v pracovním oděvu a obuvi.

26. Ukládám oděv a obuv pouze do vyčleněného prostoru – pracovní a civilní oděv se ukládá odděleně.

Úklid

27. A) Průběžný úklid provádím průběžně po každém zákazníkovi – dezinfekce pracovní plochy, omytí a dezinfekce křesla 2% roztokem Incidum Plus do zaschnutí.

B)Denní úklid

Po ukončení směny vytřu podlahu Savem v poměru 0,1l na 3l vody, odstraním odpad a vymyji odpadkové koše a dezinfikuji.

C)Týdenní úklid

Obsahuje vytření všech prostorů Savem, otření prachu, omytí umyvadel, WC, dveří.

D)Měsíční úklid

1x měsíčně sanitární den – mytí oken, dveří, radiátorů, krytů osvětlení, atd. Pomůcky a prostředky určené k hrubému úklidu jsou označeny, používají se a ukládají odděleně od pomůcek na čištění pracovních ploch a zařízení.

28. Odpad se odstraňuje denně, odpadkový koš se po té desinfikuje. Odpad na jedno použití a odpad kontaminovaný biologickým materiálem je ukládán odděleně v pevném spalitelném obalu a likvidován ve spalovně ELO–HK spol. s r.o. v souladu se zákonem č. 125/1997 Sb. o odpadech ve znění pozdějších předpisů.

29. Neprovádím tetování na nemocnou kůži, na jizvách, mateřských znaménkách, sliznici, obličeji, genitáliích, očních víčkách a rtech.

30. Lékárnička první pomoci obsahuje: nůžky, ophtal na vymytí očí, septonex plus, peroxid vodíku, gelaspon, náplast, rychlo obvaz, obinadlo hydrofilní.

31. V provozovně se nepřepravují předměty nesouvisející s výkonem práce.

32. Do provozovny nemají přístup nepovolané osoby a zvířata, s výjimkou vodících psů nevidomých lidí.

33. Na provozovně je nutno se zdržet jakéhokoliv nehygienického chování.

34. Zákaz kouření na provozovně.

35. Na provozovně je k dispozici Živnostenský list a zdravotní průkaz.

Odstranění tetuáže

Tetování je dokončeno vpíchnutím barevného pigmentu do malých děr po jehlách v kůži. Tento pigment je relativně trvalý, nejvíce záleží na tom, kdo barvivo aplikuje, zdali je tatér amatér nebo profesionál. Mnoho lidí se bohužel nechalo a nechává tetovat u tatérů amatérů a jimi aplikované barvivo (v mnoha případech obyčejný inkoust) postupem času vybledne, linky se rozpíjí, kůže se zjizví neodbornou tetuáží. Mnoho dalších lidí se nechá nalákat do tzv. kosmetických salónů na dočasné tetování, které se po velmi krátkém časovém období částečně vytratí a zůstane nevzhledný zbytek tetování. A právě z těchto důvodů, kdy lidé podstupují pro kvalitní tetuáž zcela nevhodné metody, se hodně z nich rozhodne pro odstranění tetuáže. Jen malá část lidí se pro odstranění tetuáže rozhodne z jiných, osobních důvodů. Je sice možné tetuáž odstranit, leč jizvy po ní zůstanou. V současné době je hned několik metod odstranění nechtěné tetuáže, které jsou více či méně účinné v dokonalém odstranění tetovací barvy. V mnoha případech některé barvy zůstávají, nebo po použití té či jiné metody k odstranění tetuáže zůstávají nevzhledná zjizvení. Kolik barvy zůstane v místě aplikace, záleží na mnoha aspektech, zejména na velikosti tetuáže, na umístění, a vlastnostech kůže každého jedince, na způsobu provedení a na čase, po kterou byla tetuáž pod kůží. V dnešní době je mnoho metod jak tetuáž odstranit, které jsou dostupné.

Jako první metodu bych uvedl metodu EXCISION. Tuto metodu použijeme, pokud je obrázek malých rozměrů. Kožní chirurg aplikuje lokální anestézii, odstraní tetuáž pomocí skalpelu a vzniklou ránu po té zašije. V některých případech může chirurg nahradit kůži kůží z jiného místa jedince. Nebo je dále možné vyřezávat tetuáž postupně. Chirurg nejprve vyřízne tzv. centrum a po té zašije. Takto postupuje do úplného odstranění.

Druhou metodou je DERMABRASION. U této metody se postupuje následovně. Za pomoci rotujícího nástroje s abrazivem dochází k rozrušování kůže, které zbaví kůži vrchní vrstvy. Tato metoda je velice bolestivá a dochází k značnému

krvácení. Je nutno u této metody použít lokální anestézii. Péče o vzniklou ránu musí být velice pečlivá, aby docházelo k uspokojivému zahojení kůže.

Třetí metodou je SALABRASION (CRYOSZRGERY). Tato metoda je asi sto let stará, ale používá se dodnes. Místo, kde se tetuáž nachází se buď zmrazí nebo se aplikuje lokální anestezie, po té se na kůži nanese směs vody a kuchyňské soli. Za použití rotujícího nástroje, jako u předešlé metody nebo za pomoci dřevěného hranolu obaleného gázou se místo nechtěné tetuáže tře. Když se místo zbarví krví, dochází k odstraňování barviva z kůže. Třením nebo broušením pokračujeme až do doby, kdy začne kůže vzlínat, po té se nechá místo zhojit a tento proces opakujeme do doby úplného odstranění barvy z kůže.

Čtvrtá metoda je LASER. Nejběžnější metodou se stalo odstraňování pomocí laseru. Výhodou je, že nedochází ke krvácení, jako u všech předešlých metod. Nicméně nikdo nezaručí, kolikrát budete muset bolestivou metodu laseru podstoupit k úplnému odstranění. Způsob spočívá v tom, že laser produkuje krátké záblesky intenzivního světla, které procházejí přes vrchní vrstvu kůže. Jsou částečně pohlcovány tetovací barvou a dochází k jeho následnému rozstřelení na malé kousky, které jsou dále vyloučeny tělním imunitním systémem. Tyto lasery mohou efektivně odstranit tetuáž s malou možností zjizvení kůže. Je známo, že se nejhůře odstraňuje žlutá a zelená a nejlépe modrá a černá. Větší a složitější obrazce se odstraňují šachovnicově a to i opakovaně (s odstupem času po částečném zhojení pokožky), což se může stát finančně nákladnější.

Pátá metoda je COVER – UP. I tato metoda patří z hlediska bolestivosti k těm mírnějším. U tohoto způsobu dochází k překrytí starého nepěkného tetování novou tetuáží. V profesionálních tetovacích studiích dokáží překrýt nekvalitní tetuáž tak, že vůbec není poznat, že pod novou tetuáží je stará kérka. Většinou je nutné použít větší vzor a tmavší barvy než byla původní kérka. Vše je závislé na původní tetuáži.

Bez ohledu na to, která metoda odstranění tetuáže je použita, stále záleží již na uvedených faktorech (stáří, velikost, ...) jak bude pokožka po provedení té či jiné metody vypadat. Je však pravidlem, že po chirurgickém zákroku zůstávají jizvy nebo

část barviva pod kůží, která nezmizí. Chirurgické odstraňování je dosti nákladné, ale také velice bolestivé, dokonce mnohokrát bolestivější než samotná tetuáž. Proto je na místě mít celou záležitost promyšlenou i s důsledky. Z historických pramenů se uvádějí i další případy: Jedinec si do místa tetuáže vpichuje koňské mléko. Celkem lze říci, že některá menší tetuáž lze takto odstranit.

4. Výtvarná výchova a tetování

4.1 Tetování ve výtvarné výchově

„Člověk a jeho dílo!

Když velcí spisovatelé nakreslí vám živoucí bytosti plné vnitřního ohně myšlenek, bouřících citů a vášní, odhodlané vůle a jednání, když mocné jejich vypravovatelské umění strhne vás do svého proudu, že žijete životy cizí, pochopíte také, že i naše vlastní bytost je zázrak individuality, činorodé, jednající, tvořivé. Když bezděky a důvěrně jste svědky, jak se tragicky rozbouří život některého člověka, že z jeho života se blýská a hřmí, pochopíte, že lidské tělo ve své schránce uzavírá výbušné neb aspoň kypící živly, vůně nálad, vodopády a klidné toky sil, jež uvádějí v činnost lidské jednání.“

(Trnka, 1941, strana 9)

Výchova - je cílevědomá, plánovitá a všestranná činnost směřující k přípravě jedince pro jeho společenské úkoly a osobní život. Výchova je celoživotní působení na postupy lidského chování a začlenění s cílem přeměny člověka po všech stránkách, tedy tělesné i duševní. Výchova je zprostředkování znalostí, obratností a postojů, které jsou přítomny v dané společnosti a které se pokládaly a pokládají za důležité, předat dalším následníkům. Různé pojetí výchovy byly v čase ovlivněny sociokulturními podmínkami a odlišnými koncepcemi chápání člověka.

Výtvarný – je to podobné slovo jako udělaný, vytvořený vlastníma rukama a vlastní představivostí. Ve výtvarné výchově se učíme vymýšlet nejrůznější zajímavé tvary, barvy a čáry. Zvykáme si kreslením a malováním říkat to, na co myslíme a co cítíme.

Většina z nás kreslí a maluje od malička. Kreslíte si pro radost právě tak, jako když si zpíváte písničku nebo posloucháte pohádku. Abyste se naučili svými obrázky také

mluvit a současně rozumět tomu, co pro vás vytvořili jiní, buďte velmi pozorní v předmětu, který se ve škole jmenuje výtvarná výchova.

V našem českém modelu, způsobu života, je výtvarná výchova jako nedílná složka zahrnuta do vzdělávacího systému z několika důvodů, např. historických, psychologických, sociálních a dalších, pro které je tento předmět respektován, a který má určené hodnoty, které si má vzdělaný člověk osvojit. Žijeme v určité společnosti, která má svá pravidla, jež se prostřednictvím vyučovaného předmětu snažíme reflektovat. Takovéto hodnoty jsou vlastně objednávka společnosti, kterou si jako výtvarní pedagogové uvědomujeme prostřednictvím osnov při formulování výukových cílů.

Výběr a formulování námětu ale nejvíce ovlivňuje sám pedagog, jako osobnost, se svými vlastními návrhy (koncepty) – vztahy ke světu. Každý pedagog výtvarné výchovy se hlouběji zajímá o umění a o jeho podstatu, k níž patří také svoboda. Ta ale byla jednotnými osnovami sevřena, takže o volném svobodném výtvarném sdělení vlastně nemohla být řeč. Je jen dobře, že postmoderní myšlenkové uvolnění umožnilo tuto názorovou uvolněnost. Aby výtvarné sdělení bylo tak pravdivé u dítěte, jako je tomu u umělce, je nutné nejen respektovat osobnostní založení dítěte ale i pedagoga.

Při plánování výuky musíme myslet na to, co chceme naučit a podle toho zvolit téma, motiv, námět a způsob vyjádření, které bude pro žáky lepší. Nejvhodnější způsob, jak k takovému cíli dojít, je jednoduchý – od počátku nabízíme žákům co nejbohatší škálu výtvarných prostředků, abychom ukázali co nejširší spektrum i variabilitu vyjadřovacích možností. Pokud žák dojde sám k jinému způsobu nebo technice, snažíme se ho podpořit v jeho originalitě.

Zajímavá je práce s uměleckým dílem, kdy můžeme jedno dílo reprodukovat různými technikami a pak vést děti k definování rozdílů, vhodnosti a nevhodnosti použitého prostředku. V motivační i hodnotící diskusi užíváme praktických i odborných výtvarných termínů, aby si na ně žáci co nejdříve zvykli a naučili se v nich i přemýšlet.

„Není lidské myšlenky bez realizace, není lidské myšlenky, která by nebyla obsažena v práci, v díle. Není myšlenky, jež by nebyla proslovena, napsána, tedy realizována a zpředmětněna.“

(Trnka, 1941, strana 9,10)

Vývoj výtvarné výchovy odpovídá proměnám společnosti, lidského chápání a výtvarného umění. Na jeho dynamickém vývoji za poslední dobu se podílejí desítky učitelů a teoretických pracovníků ve vzdělávacím aparátu. Objevují se nové výtvarné výchovné prostředky, mezi které patří projektové vyučování.

Výtvarně projektová výuka vychází z promyšlené skladby na sebe navazujících úloh. Některá zřetězení výtvarných prací vytvářejí jednoduché celky – výtvarné řady, jiná mají stavbu složitou – výtvarné projekty. Máme-li na zřeteli výtvarné řady, je třeba uvést, že jde o metodu v zásadě známou, ale nově pojatou a pojmenovanou. Učitelé výtvarné výchovy používali metodické řady, které směřují od návrhu k realizaci od kresby k dekorativní stylizaci.

Obecně lze říci, že výtvarné řady jsou poměrně krátké a srozumitelné útvary, které rozvíjejí kterýkoli námět. Výtvarné řady optimálně vyhovují učitelům i žákům na základní škole. Ve výuce ve školní hodině však dovoluje spojit rozdrobené úseky látky v ucelený celek a týden po týdnu se mu věnovat. Stavba výtvarných řad se odvíjí několika způsoby, které odrážejí přístup učitele a žáků ke zvolenému vhodnému námětu. Je možno použít několik typů výtvarných řad. Výtvarný cyklus využívá jednoho společného námětu, kde v jeho rámci žák vymýšlí vlastní výtvarný nápad. Výtvarný cyklus je na pohled koncepčně jednoduchý. Práce ve třídě negraduje, ale klade vedle sebe jednotlivé varianty.

Projektové metody obohacují dětské výtvarné cítění, pokud k tomu dochází společně s učitelem. Výtvarné projekty se pokoušejí sledovat více než jednu cestu při ztvárnění myšlenky a široce čerpají ze zvolené problematiky. Dochází k obstoupení

tématu různými pohledy z několika stran. Postupně vzniká složitý obraz, který se snaží dospět k podstatě zvoleného tématu. Nejcenějším přínosem projektové výuky je změna v myšlení, která přivádí žáky výtvarného procesu k vícestrannému pojetí světa. Pojetí tématu ústí do několika proudů výtvarných aktivit, které rozvíjí základní myšlenky žáků. Každý učitel vnímá tento řád podle vlastní zkušenosti a lidského a pedagogického postoje. Proto se v první řadě učíme poznávat sebe sama a uvědomovat si, kde jsou hranice našeho výtvarného a pedagogického myšlení. Je obtížné vymezit hranice výtvarného projektu, protože je závislý na tématu a na způsobu uvažování pedagoga.

Výtvarně výchovný proces, který je spojen s realizací výtvarného projektu musí respektovat řadu metodických otázek. Ty se uplatňují v celé délce zvoleného projektu. Řada učitelů chápe své zaměstnání jako poslání, jehož cílem je výchovný proces.

Možnost veřejné prezentace výtvarných prací se dotýká všech pedagogů výtvarné výchovy. Zde je možné pořádání výstav takových prací a pro žáky to znamená uvědomění si všech aspektů dlouhodobé práce, sledování toku myšlenek, které je obohatily a uvědomují si vlastní podíl na společné práci, který vyvolává zájem o výtvarné aktivity a pocit hrdosti.

Výtvarný projekt se skládá z několika řad výtvarných prací, které rozvíjely podněty světových kultur. Východiskem je historie tetuáže, na kterou by navazovaly současné trendy. Bohatství předložených námětů a forem by umožnilo žákům individuální přístup k řešení řady i svobodnou volbu námětu. Výsledná podoba projektu bude bohatší.

Návrh projektu pro žáky ZŠ

Návraty k tématu člověk – návrh tetuáže s motivem „flóra“

Kresba tuží: Začneme možností výběru části těla, kterou si nakreslí na bílou čtvrtku za pomoci špejle nebo pera a tuže. Po té na danou část těla navrhnu tetuáž s motivem flóra. Potřebné pomůcky jsou: bílá čtvrtka, špejle, pero, tuž.

Návraty k tématu člověk – návrh tetuáže s motivem „tribal“

Akční tvorba: Na bílý papír si navrhnu tetuáž za pomoci obyčejné tužky. Po té návrh vystřihnou a přiloží na část těla, na kterou si ho navrhly. Za pomoci barvy ve spreji nebo tupování vytvoříme obtisk na kůži výtvarníka. Potřebné pomůcky jsou: obyčejná tužka, papír, nůžky, barva ve spreji, barvy, štětec nebo houbička.

4.2. Vliv médií na subkulturu tetuáže

Z hlediska médií je pohled na tetuáž hodnocen kladně – je vyhledávaný. Jen z pouhého výběru u medializovaných osob snadno nabýváme dojmu, že tetuáž je nějak spjata s úspěšnými, krásnými, bohatými a slavnými osobami. Může dnešní dospívající mládež najít v médiích lepší společenské vzory a hodnoty než uváděné celebrity? Jsou v obecné rovině zajímavější vzory než mediálně známí lidé? Nekrology či významné zprávy o celoživotních úspěších vědců, policistů, lékařů, filosofů a umělců jsou běžně zatlačeny na zadní stránky denního tisku, přičemž hlavní strana je pokryta fotografiemi z významných společenských akcí, jako jsou módní přehlídky, předávání prestižních cen, veřejných soutěží – např. SUPERSTAR i sportovních utkání. Největší zájem u čtenářů je právě o tyto bulvární materiály. V tomto ohledu není možné si nevšimnout prezentace příkladů tetuáže, protože právě masová produkce, nikoli elitářské přístupy, mají největší dopad na veřejné mínění. A sama veřejnost se o tetuáž slavných velice zajímá. Pod vlivem těchto informací se nechali tetovat další lidé a tím přispěli k rozšíření fenoménu tetuáže mezi masy.

Můžou se ale objevit i negativní hodnocení.

„Muž si nechal na obličej vytetovat lebku, následoval rozchod s přítelkyní. Závislost na tetování může někdy člověku zatemnit mozek, vyprávět by o tom mohla i Angličanka Catherine, jejíž přítel si na obličej nechal vytetovat lebku. Sedmadvacetiletý Jezza Deon, který si nechává říkat „Mad Dog Deon“ (vzteklý pes Deon) a jehož tělo pokrývají již desítky vytetovaných obrázků, je ze svého nového vzhledu nadšený. Jeho partnerka však stejné pocity rozhodně nesdílela a rozešla se s ním. Catherine se svým bývalým partnerem vystoupili na její popud i v talk show Jeremy Kylea s názvem Jak si mohl můj přítel zohyzdit svou vlastní tvář. Žena ve vysílání na televizní stanici ITV1 přiznala, že si zpočátku myslela, že Deon s extrémním tetováním na obličejích jen žertuje. Bohužel pro ni, opak byl pravdou. Ačkoli se Mad Dog snažil hájit ze všech sil, že jej nezajímá, co si o něm kdo myslí a že si může dělat, co chce, názor jeho přítelkyně a většiny lidí

z publika podpořil i samotný moderátor, když pronesl: „Nejde mi na rozum, proč si někdo nechá na obličej vytetovat lebku.“ „Co je na tom špatného? Uvnitř jsem pořád

stejná osobnost. Je mi jedno, jak vypadám. Jsem, kdo jsem a lidé mě tak musí brát,“ opáčil mladý muž, který si správnost svého rozhodnutí nenechal nikterak vymluvit.

V následujících minutách navíc vyšlo najevo, že byl Mad Fog své partnerce

nejspíš nevěrný. To už bylo na Catherine moc a raději se s podivínem v televizní show rovnou rozešla. “

(www.novinky.cz/koktejl/225780-muz-si-nechal-na-oblicej-vytetovat-lebku-nasledoval-rozchod-s-pritelkyni.html)

„Slovo k povolaným činitelům.

Je na místě, abych také pověděl něco povolaným činitelům, to jest těm, kteří mají právo a možnost, aby tetuáž, zvláště dnes v naší moderní době potírali, ať už je to poučením, zákazem, ba i, nelze-li jinak, trestem. Je na bledni, že k pojmu individuálního zdraví náleží také neposkvrněná kůže lidská.

A protože vy, učitelé, chraňte a varujte dítky, poučujte je o tomto nebezpečí, ukažte jim názorně zhoubné mravní a společenské následky tetování. Ovšem také i vy rodičové, zvláště chudých dětí, vezměte si k srdci má slova a bděte nad svými dětmi, aby nepropadly této hlouposti. “

(Nováček, 1937, strana 50)

Závěr

Cílem této mnou vypracované bakalářské práce bylo ukázat a přiblížit, že i takový fenomén, jako je tetování, spadá do oblasti neverbální komunikace i výtvarného umění. Má práce ukazuje a popisuje okolnosti vzniku tetuáže. Tetuáž je tedy vždy vykládána a chápána na základě toho, kdo ji představuje. Fenomén tetování, může zobrazovat postoje, předsudky, náboženství a přání tetovaného, ale i jeho sociální postavení v dané subkultuře. Při vypracování bakalářské práce jsem se snažil uplatnit i své vlastní zkušenosti a postoje s tetuáží, které jsem nositelem. Má práce zachytila jen útržek toho, co fenomén tetování nabízí, co všechno může ukázat a rozvíjet. Fenomén tetování je velmi obsáhlé téma, které je v neustálém rozmachu, vývinu a bez hranic, protože lidská fantazie je nekonečná.

Použitá literatura:

1. FIKSA, Radek. *Tetování*. 1. vydání. Žďár nad Sázavou: Sowulo press, 2005. 144 s. ISBN 80-903618-1-1.
2. NOVÁČEK, Ot. *Tetování a tetování*. Vytiskl Globus v Brně. Brno: Moravské nakladatelství, 1937. 66 s.
3. ROESELVÁ, Věra. *Řady a projekty ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, 1997. 222 s. ISBN 80-902267-2-8
4. RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. 350 s. ISBN 80-7106-780-6.
5. Art magazín, č.1/2005
6. Art magazín, č.4/2005

Inspirující literatura:

1. BAHN, Paul. *Hroby, hrobky a mumie*. 1. vydání. Praha: Argo, 1997. 213 s. ISBN 80-7203-154-6.
2. BRINKE, Josef. *Austrálie a oceánie*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1993. 296 s.
3. Fellman, S., *The Japanesse tattoo*, Abbeville press, 1998. English. ISBN-10: 0896597989
4. FERGUSON, H.; PROCTEROVÁ, L. *Umění tetování*. Praha: Rebo, 1998. 128 s. ISBN 80-7234-028-x.
5. Kitamura, T., *Tattoos of the floating Word*, Kit publishers, 2003. English ISBN-10: 9074822452
6. Remešová, Blanka. „Mezi Dajaky na Borneu“, in magazín Koktejl, únor 2000, č. 2.
7. Rous, R., *Bakalářská práce*, 2010, 66 stran
8. SPINDLER, Konrad. *Muž z ledovce*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 1998. 301 s. ISBN 80-204-0704-9.
9. TRNKA, Tomáš. *Filosofie kultury*. Praha: Nakladatelství E. Beaufort a.s., 1941, 349s.

Inspirující internetové prameny:

www.novinky.cz/koktejl/225780-muz-si-nechal-na-oblicej-vytetovat-lebku-nasledoval-rozchod-s-pritelkyni.html

www.tattoo-suder.cz

www.tattoobeny.cz

www.tattooandel.cz

www.hoolstattoo.mysteria.cz

www.tattoo-dragon.cz

www.bmezine.com

www.prickmag.net

www.tattoo-passion.com

www.tattooarchive.com

www.tribals.com

<http://www.novinky.cz/koktejl/226499-otzi-odhalil-po-5300-letech-znovu-svou-tvar.html>

Internetový zdroj – obrazová dokumentace

1. <http://otzi.nava jo.cz/>
2. <http://www.novinky.cz/koktejl/226499-otzi-odhalil-po-5300-letech-znovu-svou-tvar.html>
3. http://en.wikipedia.org/wiki/%C3%96tzi_the_Iceman
4. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-24358769&tab=details&caller=search>
5. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-15972895&tab=details&caller=search>
6. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-17196405&tab=details&caller=search>
7. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-15245902&tab=details&caller=search>
8. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-24611955&tab=details&caller=search>
9. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-15233644&tab=details&caller=search>
10. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=AX012259&tab=details&caller=search>
11. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-22206457&tab=details&caller=search>
12. fotoarchiv autora
13. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-17629950&tab=details&caller=search>
14. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-24760075&tab=details&caller=search>

15. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=DWF15-570373&tab=details&caller=search>
16. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-25090510&tab=details&caller=search>
17. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=HT009411&tab=details&caller=search>
18. <http://www.tattoo-suder.cz/indian.jpg>
19. http://www.tattoo-suder.cz/ost_ram_03.jpg
20. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-20675492&tab=details&caller=search>
21. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-21171484&tab=details&caller=search>
22. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-24724476&tab=details&caller=search>
23. <http://www.tattoo-suder.cz/229VIKINGram.jpg>
24. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-23251155&tab=details&caller=search>
25. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-26996224&tab=details&caller=search>
26. <http://www.tattoo-suder.cz/jesterka20lytko.jpg>
27. <http://www.tattoo-suder.cz/stirbarv2012.jpg>
28. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-15973850&tab=details&caller=search>
29. <http://www.tattoo-suder.cz/PC206124.jpg>

30. <http://www.tattoo-suder.cz/vetrelecram02.jpg>
31. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-15242173&tab=details&caller=search>
32. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=4224611953&tab=details&caller=search>
33. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-23033753&tab=details&caller=search>
34. <http://www.tattoo-suder.cz/zips.jpg>
35. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-23193557&tab=details&caller=search>
36. <http://www.tattoo-suder.cz/491.jpg>
37. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-20329805&tab=details&caller=search>
38. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-23226140&tab=details&caller=search>
39. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-22313181&tab=details&caller=search>
40. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-20281740&tab=details&caller=search>
41. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-23565751&tab=details&caller=search>
42. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=AX012253&tab=details&caller=search>
43. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-16543113&tab=details&caller=search>

- 44. <http://www.tattoo-suder.cz/922respect.jpg>
- 45. <http://www.tattoo-suder.cz/chzn4xpredlokti.jpg>
- 46. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-20868611&tab=details&caller=search>
- 47. <http://www.corbisimages.com/Enlargement/Enlargement.aspx?id=42-24116164&tab=details&caller=search>
- 48. fotoarchiv autora
- 49. <http://shop.tattoo-piercing.cz/images/tetovaci-barvy/eternal-ink/eternal-sample-pack-large.jpg>
- 50-56. fotoarchiv autora